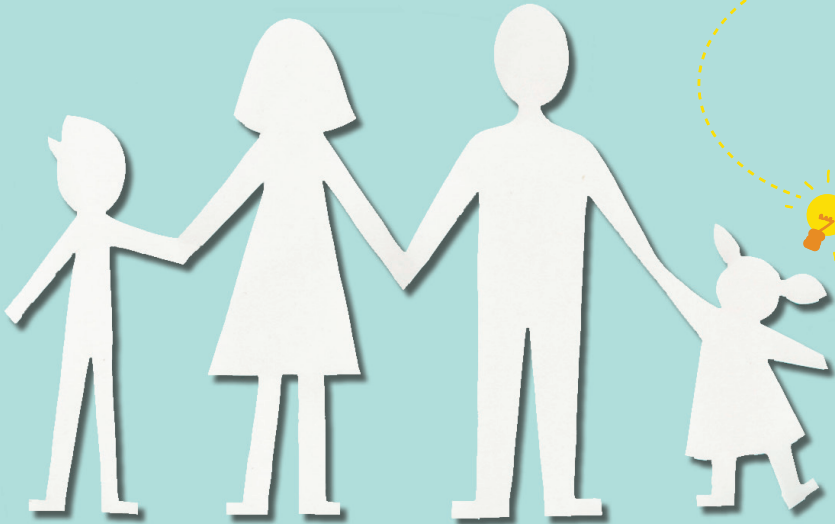

คู่มือ

การเตรียมความพร้อมผู้ขอรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมชาวไทย

โดย

ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

คู่มือการเตรียมความพร้อมผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมชาวไทยเล่มนี้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแก่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม และเพื่อให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการเด็ก วิธีการบอกความจริงกับเด็กเรื่องการเป็นบุตรบุญธรรม และการปฏิบัติตามกฎหมาย

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในฐานะผู้จัดทำเล่มคู่มือได้รวบรวมข้อมูลในเรื่อง การเลี้ยงดูเด็กและพัฒนาการเด็กตามช่วงวัย วิธีการบอกความจริงกับเด็กเรื่องการเป็นบุตรบุญธรรม จากเอกสารทางวิชาการ และผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการเตรียมความพร้อมผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมชาวไทยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมชาวไทยในการนำไปเป็นแนวทางในการปรับตัว และเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมต่อไป

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

กันยายน ๒๕๖๔

- บทนำ _____ ก
- สิทธิเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม _____ ๑
- พัฒนาการและการเลี้ยงดูเด็กตามช่วงวัย _____ ๔
- การเลี้ยงลูกในยุคไอที การเปิดเผยความจริง _____ ๑๒
และการให้การปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านบุตรบุญธรรม
โดย แพทย์หญิง มจรดา สุวรรณโพธิ์
- เทคนิคและวิธีในการเลี้ยงดูเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรม _____ ๒๑
โดย นายแพทย์ ธีรัฐวัฒน์ งามสมุทร
- แบบประเมินผลและรับรองการเตรียมความพร้อม _____ ๒๙
สำหรับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
- การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุแรกเกิด - ๑๘ ปี _____ ๓๓

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีภารกิจในการจัดหาครอบครัวทดแทนให้กับเด็กถูกทอดทิ้งในความอุปการะของกรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวได้ โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อันจะเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งการรับเด็กที่ไม่ใช่มาจากสายโลหิตเดียวกัน หรือมาจากครอบครัวอื่นที่ไม่เคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กถูกทอดทิ้ง ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมต้องมีการปรับตัวเข้าหากัน จึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวราบรื่นและอบอุ่น ซึ่งวิธีการเลี้ยงดูเด็กก็ย่อมมีความแตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป นอกจากนี้บางครั้งครอบครัวไม่บอกความจริงแก่เด็กว่าเป็นบุตรบุญธรรม เมื่อเด็กรู้ความจริงภายหลังจะส่งผลให้เกิดปัญหากับจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งอาจนำไปสู่การคืนเด็กหรือเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมา

นอกจากนี้มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแก่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม และระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้เตรียมความพร้อมแก่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ได้รับอนุมัติคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ และกฎหมายอื่น
๒. ให้ความรู้ในการเลี้ยงดูเด็ก และวิธีการกระตุ้นพัฒนาการตามหลักสูตรที่กำหนด
๓. ให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับประวัติเด็กที่จะมอบให้เป็นบุตรบุญธรรม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายอนุญาต

สิทธิเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

โดย ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

	เมื่อรับบุตรบุญธรรม	เมื่อเลิกรับบุตรบุญธรรม
บิดามารดาโดยกำเนิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันเวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตาม ป.พ.พ. ม.1598/28 2. มีสิทธิในการรับมรดกของบุตรที่ไปเป็นบุตรบุญธรรม ตามป.พ.พ. ม.1598/28 และ ม.1629 (2) 3. บุตรที่ไปเป็นบุตรบุญธรรมและรับราชการ สามารถใช้สิทธิเบิกให้บิดามารดาโดยกำเนิดในฐานะบิดามารดตามกฎหมายได้ตามระเบียบกรมบัญชีกลาง 	บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม ตาม ป.พ.พ. ม.1598/37
เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิทธิในการใช้นามสกุลของบิดามารดาบุญธรรม ตาม ป.พ.พ. ม.1561 2. สิทธิในการได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควร ตาม ป.พ.พ. ม.1564 3. สิทธิในการรับมรดกเช่นเดียวกับบุตร ตาม ป.พ.พ. ม.1629 4. ไม่สูญเสียหน้าที่ในครอบครัวเดิม กล่าวคือยังมีสิทธิในมรดกของบิดามารดาโดยกำเนิด ตาม ป.พ.พ. ม.1598/28 5. ไม่สามารถใช้สิทธิเบิกตามระเบียบกรมบัญชีกลางได้ทั้งของบิดามารดาบุญธรรมที่รับราชการ และบิดามารดาที่แท้จริงซึ่งรับราชการ ตามระเบียบสวัสดิการสังคม กรมบัญชีกลาง 6. อาจใช้สิทธิเบิกสวัสดิการของทางบริษัทหรือหน่วยงาน/องค์กรได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัท 	กลับคืนสู่ฐานะเดิมไม่มีสิทธิทางแพ่งในฐานะบุตรกับบิดามารดาบุญธรรม
บิดามารดาบุญธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. บุตรบุญธรรมสามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีได้ตามระเบียบที่กำหนด ตามประมวลรัษฎากร ม.47 2. ไม่มีสิทธิในการรับมรดกของบุตรบุญธรรม ตาม ป.พ.พ. ม.1598/29 3. มีสิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินที่ตนได้ให้แก่บุตรบุญธรรมคืนจากกองมรดกของบุตรบุญธรรม เพียงเท่าที่ทรัพย์สินนั้นยังคงเหลืออยู่ภายหลังที่ได้รับการชำระหนี้ ตาม ป.พ.พ.1598/30 4. ไม่สามารถใช้สิทธิเบิกตามระเบียบกรมบัญชีกลางของบุตรบุญธรรมได้ ตามระเบียบสวัสดิการสังคม กรมบัญชีกลาง 	พ.ร.บ.บุตรบุญธรรมฯ ม. 31/1 กรณีที่มีการเลิกรับบุตรบุญธรรมหากบุตรบุญธรรมนั้นยังเป็นผู้เยาว์และเด็กนั้นอยู่ในความปกครองของสถานสงเคราะห์ในขณะที่มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะดูแลเด็กนั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อจัดให้เด็กได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก โดยผู้รับบุตรบุญธรรมที่เลิกรับบุตรบุญธรรมนั้นยังคงมีหน้าที่ในการเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาตามสมควรและตามความสามารถของตนจนกว่าเด็กนั้นจะบรรลุนิติภาวะและจำต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูต่อไปหากเด็กนั้นเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้แม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่บุตรบุญธรรมกระทำผิดด้วยมาตรา 1598/33 (1) (2) (3) หรือ (6) แห่งป.พ.พ. หรือมีผู้รับบุตรบุญธรรมผู้อื่นรับอุปการะเลี้ยงดู
ข้อแนะนำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรณีที่เด็กไม่ได้สัญชาติไทย ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะได้ในกรณีที่ได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและมีหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่าเด็กเกิดในราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ การได้สัญชาติไทยหรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณาของกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 2. ผู้รับบุตรบุญธรรมชาวไทยอาจไม่สามารถนำเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยเดินทางออกนอกราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. การยกเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องดำเนินการตามกฎหมายหรือกระบวนการให้คำปรึกษาเสียก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็ก พ.ศ. 2554 ก่อนจะขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมหรือก่อนที่จะยื่นคำร้องขอเลิกรับบุตรบุญธรรมต่อศาล 	

สิทธิทางกฎหมายเรื่องบุตรบุญธรรม

โดย ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

บิดามารดา โดยกำเนิด

๑. บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันเวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรม
๒. มีสิทธิในการรับมรดกของบุตรที่ไปเป็นบุตรบุญธรรม
๓. บุตรที่ไปเป็นบุตรบุญธรรมและรับราชการ สามารถใช้สิทธิเบิกให้บิดามารดา โดยกำเนิดในฐานะบิดามารดาตามกฎหมายได้ตามระเบียบกรมบัญชีกลาง

๑. สิทธิในการใช้นามสกุลของบิดามารดาบุญธรรม
๒. สิทธิในการได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควร
๓. สิทธิในการรับมรดกเช่นเดียวกับบุตร
๔. ไม่สูญเสียหน้าที่ในครอบครัวเดิม กล่าวคือยังมีสิทธิในมรดกของบิดามารดาโดยกำเนิด
๕. ไม่สามารถใช้สิทธิเบิกตามระเบียบกรมบัญชีกลางได้ทั้งของบิดามารดาบุญธรรม ที่รับราชการ และบิดามารดาที่แท้จริงซึ่งรับราชการ
๖. อาจใช้สิทธิเบิกสวัสดิการของทางบริษัทหรือหน่วยงาน/องค์กรได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ นโยบายของแต่ละบริษัท

เด็กที่เป็น บุตรบุญธรรม

๑. บุตรบุญธรรมสามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีได้ตามระเบียบที่กำหนด
๒. ไม่มีสิทธิในการรับมรดกของบุตรบุญธรรม
๓. มีสิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินที่ตนได้ให้แก่บุตรบุญธรรมคืนจากกองมรดกของ บุตรบุญธรรม เพียงเท่าที่ทรัพย์สินนั้นยังคงเหลืออยู่ภายหลังที่ได้รับการชำระหนี้
๔. ไม่สามารถใช้สิทธิเบิกตามระเบียบกรมบัญชีกลางของบุตรบุญธรรมได้

บิดามารดา บุญธรรม

๑. กรณีที่เด็กไม่ได้สัญชาติไทย ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยอาจขอแปลง สัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะได้ในกรณีที่จดทะเบียน รับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและมีหลักฐานแสดงให้เห็นเชื่อได้ว่าเด็กเกิดใน ราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ การได้สัญชาติไทยหรือไม่ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของ กระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
๒. ผู้รับบุตรบุญธรรมชาวไทยอาจจะไม่สามารถนำเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยเดินทาง ออกนอกราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อแนะนำ

ยกเลิกรับบุตรบุญธรรม

โดย ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

บิดามารดา โดยกำเนิด

บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรม
จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม

กลับคืนสู่ฐานะเดิมไม่มีสิทธิทางแพ่งในฐานะบุตรกับบิดามารดาบุญธรรม

เด็กที่เป็น บุตรบุญธรรม

บิดามารดา บุญธรรม

กรณีที่มีการเลิกรับบุตรบุญธรรม หากบุตรบุญธรรมนั้นยังเป็นเด็กและเด็กนั้นเคยอยู่ในความ
ปกครองของสถานสงเคราะห์ในขณะที่มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือไม่มีบิดา
มารดาหรือผู้ปกครองที่จะดูแลเด็กนั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อจัดให้เด็กได้รับ
การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก โดยผู้รับบุตรบุญ
ธรรมที่เลิกรับบุตรบุญธรรมนั้นยังคงมีหน้าที่ในการเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและ
การศึกษาตามสมควรและตามความสามารถของตนจนกว่าเด็กนั้นจะบรรลุนิติภาวะและจำต้อง
เสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูต่อไปหากเด็กนั้นเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพและหาเลี้ยง
ตนเองไม่ได้แม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่บุตรบุญธรรมกระทำกรณด้วยมาตรา
1598/33 (1) (2) (3) หรือ (6) แห่งป.พ. หรือมีผู้รับบุตรบุญธรรมผู้อื่นรับอุปการะเลี้ยงดู

การยกเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงหรือ
กระบวนการให้คำปรึกษาเยี่ยวก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็ก
พ.ศ. 2554 ก่อนจะขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมหรือก่อนที่จะยื่นคำ
ร้องขอเลิกรับบุตรบุญธรรมต่อศาล

ข้อแนะนำ

พัฒนาการและการเลี้ยงดูเด็กตามช่วงวัย

ทฤษฎีพัฒนาการจิตสังคม (psychosocial development) ของอีริก เอช. อีริกสัน (Erik H. Erikson) มองว่าสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ (Physical) ทางสังคม (Social) ทางวัฒนธรรม (Cultural) และทางความคิด (Ideational) เข้ามามีอิทธิพลกับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ โดยมีการแบ่งพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคลเป็น ๘ ขั้น ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยชรา โดยได้มีการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆ ตามช่วงอายุ ซึ่งสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจและเลี้ยงดูให้เหมาะสมตามช่วงวัยได้ ทั้งนี้จะขอแนะนำเสนอข้อมูลตามพัฒนาการ ๕ ขั้น คือ ตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ ๒๐ ปี

๑. ช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด - ๑ ขวบ

พัฒนาการทางด้านร่างกาย

มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว มีการเคลื่อนไหวระยะแรกเป็นไปโดยปฏิกิริยาสะท้อน (Reflexive - ปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าแบบอัตโนมัติ เช่น การกะพริบตา การกระตุก น้ำลายไหล เป็นต้น) แล้วค่อย ๆ หายไป ต่อมาจะพัฒนาเป็นการเคลื่อนไหวของร่างกาย รวมทั้งการเคลื่อนไหวที่มีจุดมุ่งหมายมากขึ้น ทารกจะสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้มากขึ้น จากการทำทารกสามารถชันคอ คืบคลาน ลุกขึ้นนั่ง คลานเข้า ยึดเกาะดึงตัวเพื่อยืนขึ้นเอง การเกาะเดินจนในที่สุดสามารถลุกขึ้นยืนได้เอง

พัฒนาการทางด้านภาษา

ทารกแรกเกิด แสดงความต้องการให้ผู้เลี้ยงดูเข้าใจ ด้วยการร้องไห้

- ๒ เดือน ฟังเสียงคุ้ย หันหาเสียง เปล่งเสียงอ้อแอ้
- ๔ เดือน เปล่งเสียงได้ยาวขึ้น ส่งเสียงอ้อแอ้โต้ตอบ เมื่อรู้สึกพอใจจะส่งเสียง

เอ็กอักในลำคอ

- ๖ เดือน หันหาเสียงเรียก ส่งเสียงหลายเสียง
- ๙ เดือน ฟังรู้ภาษา เข้าใจสีหน้า ท่าทาง เลียนเสียงพยัญชนะแต่ไม่มีความหมาย

- ๑๒ เดือน เรียกพ่อแม่/ พูดคำโดดที่มีความหมาย ๑ คำ ทำท่าตาม คำบอกที่มีท่าทางประกอบได้

๒. ช่วงอายุ ๒ - ๓ ปี

พัฒนาการในขั้นนี้เด็กจะมีพัฒนาการทางร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อ มากขึ้น และเริ่มที่จะเรียนรู้การควบคุมส่วนต่างๆ ของร่างกาย เคลื่อนไหวร่างกาย อย่างเป็นอิสระมากขึ้น สามารถที่จะเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเริ่มสำรวจสิ่งแวดล้อม รอบข้าง เด็กในวัยนี้จะเริ่มฝึกหัดการขับถ่าย การควบคุมกล้ามเนื้อหูรูด

พัฒนาการทางด้านร่างกายและภาษา

เด็กเป็นอิสระทางกายมากขึ้น สามารถเดินวิ่งได้เอง สำรวจสิ่งแวดล้อมได้ เด็กเริ่มพูดเป็นคำ ๆ ได้มากขึ้น เข้าใจคำสั่งและภาษาท่าทางมากขึ้น เมื่ออายุ ๒ ปี พูด ๒ - ๓ คำต่อกันได้อย่างมีความหมาย

พัฒนาการทางด้านความคิด

พัฒนาการทางความคิด ระยะ ๑๒ - ๑๘ เดือน เริ่มมีพฤติกรรมลองผิดลองถูก สนใจผลที่เกิดขึ้น เป็นตัวของตัวเอง เด็กเริ่มมีความเข้าใจวัตถุภายนอก รับรู้การคงอยู่ ของวัตถุแม้เมื่อวัตถุนั้นถูกปิดบัง หรือซ่อนเร้นลับตาไป หรือถูกเคลื่อนย้ายไป ที่อื่น ระยะ ๑๘ - ๒๔ เดือน เริ่มมีความคิด จินตนาการ มีความสามารถแก้ปัญหา ด้วยวิธีใหม่ๆ แต่ยังเป็นลักษณะลองผิดลองถูกอยู่

๓. ช่วงอายุ ๓ - ๕ ปี

พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๓ - ๕ ปี เด็กวัยนี้ร่างกายมีความสามารถ และช่วยตัวเองได้มากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังอยู่ในวงจำกัด การพัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์สำหรับเด็กในช่วงวัยนี้ทำได้โดยให้เด็กได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ท้าทาย ความสามารถของเขา รวมทั้งสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนผลักดัน และเสริมสร้างความคิด สร้างสรรค์ให้กับเด็กได้

ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้มาตรฐานทางศีลธรรมและการควบคุมอารมณ์ ครอบครัวจะเป็นแหล่งชี้แนะถึงสิ่งต่างๆ ในสังคมให้แก่เด็ก เด็กเริ่มสร้างบุคลิกภาพ และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจากการได้มีกิจกรรมและประสบการณ์ร่วมกับสิ่งแวดล้อม รอบๆ ตัว การอบรมสั่งสอนโดยพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ในครอบครัวจะช่วยให้เด็กได้

ซึมซาบเข้าไป เป็นการรับรู้สำนึกผิดชอบชั่วดีในความคิด และแสดงออกในพฤติกรรมของเด็ก การเรียนรู้ที่เด็กจะได้รับจากตัวแบบ (Role Model) ในครอบครัว โดยมีตัวแบบเป็นตัวอย่าง และให้ข้อมูลแก่เด็ก เพื่อเรียนรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงสามารถสร้างขึ้นโดยการเรียนรู้จากบุคคลในครอบครัว และรวมถึงแนวความคิดค่านิยมของสังคม ในระยะนี้ครอบครัวมีบทบาทอย่างยิ่งในการปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบชั่วดีให้แก่เด็ก เมื่อสังคมของเด็กกว้างขวางขึ้น เด็กจะเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

พัฒนาการของเด็กเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทั้งเด็ก พ่อแม่ และชุมชน การได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน หรือการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในสังคมจะเป็นการช่วยถ่ายทอดความรู้สึกรู้จักคิด เจตคติ ค่านิยมของสังคมให้แก่เด็กได้ทีละน้อย โดยมีผู้ใหญ่ช่วยกันประคับประคองให้เด็กพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ได้ เด็กวัยนี้ควรได้รับโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถอย่างอิสระ เช่น การเล่น การคิด การประดิษฐ์ การจินตนาการต่างๆ และควรได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ซึมซับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และหลักศีลธรรมจรรยา หากเด็กวัยนี้ได้รับการจำกัดในการทำกิจกรรมหรือถูกตำหนิ เมื่อคิดและทดลองทำสิ่งต่างๆ จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดคัดค้านหรือความรู้สึกผิดเกิดขึ้นเนื่องจากเขาไม่สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จตั้งใจและถูกติตรอนหรือขัดขวางความสามารถของตนเอง ทำให้ความรู้สึกผิดเกิดสะสมในตัวเด็กและมีผลให้เด็กขาดความคิดสร้างสรรค์

พัฒนาการทางด้านร่างกายและภาษา

เด็กวัยนี้สามารถเดิน วิ่ง กระโดดโลดเต้นได้ เด็กจะมีทัศนคติไปในทางที่ดี ถ้าได้ทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีอิสระ ได้ใช้ความคิดและพลังงานของเขา และการได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อม เด็กต้องการเคลื่อนไหว อยู่ตลอดเวลา

เด็กมีความสามารถทางภาษาและสามารถใช้ได้ดีขึ้นกว่าเดิม ชอบพูดและตั้งคำถามถึงสิ่งต่างๆ รอบตัว และมีจินตนาการทางความคิดต่างๆ ในขณะที่กำลังทำกิจกรรมนั้นๆ เด็กในช่วงนี้กำลังเรียนรู้ในสิ่งแปลกใหม่ ผู้ใหญ่ควรปล่อยให้เด็กได้พูดถาม และทำกิจกรรมต่างๆ อย่างอิสระภายในขอบเขตความสามารถ และจินตนาการของเขา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดถึงการใช้ภาษาจะช่วยให้เด็ก

เกิดความคิดในการวางแผนและการริเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เขาต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป เด็กก็จะมีความคิดริเริ่ม แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ใหญ่คอยเข้มงวด ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถาม หรือตำหนิว่าพฤติกรรมที่เขาแสดงออกอยู่ตลอดเวลา เขาก็จะรู้สึกผิด และไม่กล้าแสดงออกเมื่อคิดจะทำสิ่งใด

๔. ในช่วงอายุ ๖ - ๑๒ ปี

ช่วงวัยเด็กตอนปลายเป็นระยะที่เด็กมีความเจริญเติบโตและมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้นยิ่งกว่าในวัยเด็กตอนต้นและวัยเด็กตอนกลาง การเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆ ทำให้เด็กมีประสบการณ์กับสิ่งใหม่ ๆ รอบตัวเขามากขึ้น เมื่อเด็กคิดว่าสิ่งใดที่เขาต้องการเขาจะต้องแสวงหาให้ได้ตามความปรารถนา เด็กในวัยนี้ต้องการแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่ จุดสำคัญของพัฒนาการระยะนี้ คือการได้แสดงออกว่าเด็กมีความคิด และมีความสามารถเหมือนผู้ใหญ่คนอื่นๆ เช่นกัน ในช่วงอายุนี้ บุคคลรอบข้างควรช่วยชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตเพราะเป็นระยะที่พวกเขาเริ่มไตร่ตรองถึงอนาคต การที่ได้พิสูจน์ว่ามีความสามารถกระทำสิ่งต่างๆ ในขอบเขตของเขาได้อย่างเหมาะสม ทำให้เด็กในวัยนี้มีความเชื่อมั่นว่าเขาจะประสบความสำเร็จในอนาคต

พัฒนาการทางร่างกาย

การเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็กวัยนี้มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ สม่าเสมอ มีการเปลี่ยนแปลงของกล้ามเนื้อและระบบประสาทซึ่งทำงานประสานกันได้ดีขึ้น การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของอวัยวะภายในเกือบทุกระบบ การเปลี่ยนแปลงด้านน้ำหนัก การเจริญเติบโตของกระดูกและฟัน และการขยายออกของร่างกายซึ่งเปลี่ยนไปในด้านส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง โดยความสูงจะเพิ่มขึ้น ๒ - ๓ นิ้วต่อปี สัดส่วนร่างกายใกล้เคียงผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กผู้หญิงจะมีการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กผู้ชายประมาณ ๑ - ๒ ปี จากลักษณะการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายดังกล่าว ทำให้เด็กวัยนี้เริ่มให้ความสนใจกับรูปร่างหน้าตา มีความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องราวทางกายของเพศตรงข้าม อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นทุกด้านของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะทางพันธุกรรม

การเลี้ยงดูเอาใจใส่จากครอบครัว และตัวเด็กเอง เช่น รูปแบบการรับประทานอาหาร การออกกำลังกายที่เหมาะสม การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรง

พัฒนาการทางอารมณ์

พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้คือ การมีความคิดละเอียดอ่อนมากขึ้น สามารถเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น ควบคุมอารมณ์ของตนได้ เรียนรู้ที่จะแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้ เด็กวัยนี้สามารถควบคุมและระงับความโกรธได้ดีขึ้น ไม่มีลักษณะของการโกรธง่ายและหายเร็ว พัฒนาการการแสดงออกจะเปลี่ยนไป ด้านความรักเด็กวัยนี้แสดงออกด้วยการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี จะระมัดระวังไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ หรือกระทบกระเทือนใจ โดยเฉพาะขณะอยู่ในกลุ่มเพื่อน หรือในสังคม เขาต้องการความรัก ความอบอุ่นมั่นคงในครอบครัวและหมู่คณะ นอกจากนี้เด็กจะเลิกกลัวสิ่งที่ไม่มีความจริง พิสูจน์ไม่ได้ อารมณ์กลัวของเด็กวัยนี้เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ได้รับมา สิ่งที่เด็กวัยนี้กลัวมากที่สุดคือ กลัวการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม กลัวไม่มีเพื่อน ไม่ชอบการแข่งขัน ไม่ต้องการเด่นหรือด้อยกว่ากลุ่ม ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบการเปรียบเทียบ นอกจากนี้เด็กยังกลัวอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนและบุคคลที่รัก การตอบสนองความกลัวจะเป็นลักษณะการต่อสู้อ การถอยหนี และการทำตัวให้เข้ากับสิ่งนั้นๆ ความกลัวของเด็กจะเริ่มลดลงเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเร็ว บางครั้งทำตัวเป็นผู้ใหญ่ บางครั้งทำตัวเป็นเด็ก ความขัดแย้งทางอารมณ์จึงเกิดขึ้นได้เสมอ พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความรู้สึกมั่นคงของเด็กต่อไป

พัฒนาการทางด้านความคิดและสังคม

เด็กจะสนใจในสิ่งต่างๆ แล้วพยายามดัดแปลงให้มาสู่แบบฉบับของเขา ความสามารถในการเลียนแบบจะปรากฏออกมาในรูปแบบของ การเรียนรู้ภายในขอบเขตความสามารถของตัวเอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม เด็กจะมองเห็นว่าพ่อแม่เป็นตัวแทนของสังคม เป็นแบบอย่างแก่เขา แต่เขายังต้องการตัวแบบอื่นๆ เพื่อการเปรียบเทียบกับ เช่น เพื่อนของพ่อแม่ และพ่อแม่

ของเพื่อน เป็นบุคคลสำคัญที่ใหม่สำหรับเขา นอกจากนี้เพื่อนบ้าน เพื่อนในโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญทางสังคมที่เด็กจะพิจารณา และคนแปลกหน้ากลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับเด็ก เด็กหญิงและเด็กชายจะแสวงหาผู้ใหญ่และบุคคลอื่นๆ เพื่อการวิเคราะห์ เด็กคิดว่าพ่อแม่ยังไม่สมบูรณ์พอที่เขาจะเลียนแบบได้ครบทุกด้าน ในโลกของเด็กมีการสมมติตำแหน่งต่างๆ ที่สำคัญเหมือนผู้ใหญ่ เด็กมีความนับถือตนเองเป็นเกณฑ์เพื่อวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตน เด็กจะแสวงหาตัวแบบจากครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษออกไป ทางด้านการปรับตัวของเด็กในสังคม เด็กจะมีการยอมรับตัวเองมากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียน กลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกันและกลุ่มบุคคลทางศาสนา จะมีส่วนช่วยสนับสนุนการปรับตัวของเด็กได้เป็นอย่างดี ในช่วงวัยนี้เด็กเริ่มเปลี่ยนความผูกพันจากครอบครัวไปสู่สถาบันอื่นในสังคม

พัฒนาการระยะนี้จะมีผลต่อระยะวัยรุ่น โดยทั่วไปเด็กวัยรุ่นมักต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ชอบทำกิจกรรมต่างๆ สูงกว่าความสามารถตามการรับรู้ของตนเอง เป็นการทดลอง และเรียนรู้ศักยภาพของตนเอง ในขณะเดียวกันความกลัว ความผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ก็เป็นแรงผลักดันให้เขาพยายามทำกิจกรรมนั้นๆ ให้สำเร็จ เด็กวัยรุ่นจะพยายามเอาชนะ เพื่อความสำเร็จซึ่งเป็นแนวทางไปสู่ความเชื่อมั่นในตัวเองเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ กล่าวได้ว่าเด็กวัยรุ่นมีพลังอย่างเพียงพอที่จะปรับตัวเพื่อความสำเร็จในการทำงาน มีความขยันขันแข็ง พยายามคิดทำ คิดผลผลิตสิ่งต่างๆ ให้เหมือนผู้ใหญ่ด้วยการทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจ การได้รับคำชมเชย เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดกำลังใจ และมีความมานะพยายามมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กไม่ได้รับความสนใจ หรือผู้ใหญ่แสดงออกว่าสิ่งที่เขาทำเป็นเรื่องน่ารำคาญ เขาก็จะรู้สึกต่ำต้อย

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

๑. แนะนำในเรื่องการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

๒. แนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้ เด็กควรได้รับสารอาหารครบทุกหมู่ในปริมาณที่เพียงพอ สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือเด็กวัยนี้มักสนใจการเล่นกับเพื่อนมากกว่าเรื่องการรับประทานอาหาร

การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ

๑. แนะนำเรื่องการรู้จักตนเอง การมองตนเองตามความเป็นจริง ด้วยการบริหารจิตใจ การทำสมาธิ การเสียสละเพื่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

๒. ฝึกการผ่อนคลายความเครียดในลักษณะต่างๆ เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกาย จินตภาพบำบัด หรือการทำงานอดิเรกที่ชอบ เช่น ฟังเพลง เล่นดนตรี อ่านหนังสือที่ชอบ วาดภาพ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

๑. แนะนำเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ให้อภัย การยืดหยุ่น รู้จักการแพ้ ชนะ และให้อภัย เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อลดความคาดหวังจากผู้อื่นในทุกๆ ด้าน

๒. ฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งพฤติกรรมทางด้านร่างกาย และคำพูด การจัดให้มีการแสดงบทบาทสมมติสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

๕. ช่วงอายุ ๑๓ - ๒๐ ปี

เป็นช่วงอายุที่แสวงหาอัตลักษณ์ของบุคคล และการเสริมสร้างความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าวมีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่ และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตนเอง องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกเป็นอัตลักษณ์ และผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเอง ได้แก่ ความเข้าใจในอัตลักษณ์และการแสวงหาสถานภาพทางสังคม ความเข้าใจในอัตลักษณ์ช่วยให้เด็กวัยรุ่นเกิดความเข้าใจในปัญหาต่างๆ และช่วยในการตัดสินใจ วางแผนเรื่องเกี่ยวกับอนาคต

พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางด้านร่างกายประกอบด้วยการเจริญเติบโต และเปลี่ยนแปลงของร่างกายอย่างมาก นอกจากนี้ระดับสติปัญญา ความคิดจะพัฒนาสูงขึ้น คือมีความคิดเป็นแบบรูปธรรมมากขึ้นกว่าวัยก่อนหน้านี้ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้มากขึ้นตามลำดับ จนเมื่อพ้นวัยรุ่นแล้ว จะมีความสามารถทางสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่ในช่วงวัยรุ่นนี้ เด็กวัยรุ่น

อาจขาดความยั้งคิด มีความหุนหันพลันแล่น ซึ่งการวิจัยพบว่าพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย คือการผลิตฮอร์โมนของต่อมไร้ท่อต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในสมอง และร่างกายของวัยรุ่น

พัฒนาการทางอารมณ์

ในช่วงวัยนี้อารมณ์จะปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อยๆ ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

พัฒนาการทางจริยธรรม

วัยนี้จะมีความคิดเชิงอุดมคติสูง เพราะเขาสามารถแยกแยะความผิดชอบชั่วดีได้ มีมโนธรรม ต้องการให้มีความถูกต้อง ความชอบธรรมในสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการเป็นคนดี เป็นที่ชื่นชอบของคนอื่น และจะรู้สึกอึดอัดคับข้องใจกับความไม่ถูกต้องในสังคม หรือในบ้าน เมื่อพ้นวัยรุ่นตอนต้นไป การควบคุมตนเองจะดีขึ้น จนเป็นระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์เหมือนผู้ใหญ่

พัฒนาการทางสังคม

วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนานๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่มของสังคมได้ดีขึ้น มีทักษะทางสังคมมากขึ้น รู้จักการสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพที่ดี

การเลี้ยงลูกในยุคไอที การเปิดเผยความจริง และการให้การปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านบุตรบุญธรรม

โดย แพทย์หญิง มจรูตา สุวรรณโพธิ์

แนะพ่อแม่รุ่นใหม่เลี้ยงลูกยุคดิจิทัล ต้องนำเทคโนโลยีเสริมอย่างเหมาะสม

2 ขวบปีแรก เน้นสื่อสารแบบอินเตอร์แอคทีฟ (Interactive Communication) พ่อแม่ควรเลือกใช้สื่อที่สามารถเล่นด้วยกันกับลูก อาทิ สมุดภาพ ของเล่นที่มีเสียง เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและพัฒนาการพื้นฐานตามช่วงวัย

การนำเทคโนโลยีมาเลี้ยงดูเด็ก ในวัยที่มีอายุน้อยกว่า 2 ขวบเป็นสิ่งที่ไม่แนะนำหรือถ้าจะใช้เป็นเครื่องมือในการดึงดูดความสนใจของลูกน้อยควรจะเป็นระยะเวลาสั้นๆ และมีผู้ใหญ่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด อาทิ การเปิดการ์ตูนในยูทูปให้เด็กดูตลอดเวลา ซึ่งเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองจึงมีผลต่อพัฒนาการทางด้านภาษา ทำให้เด็กพูดช้า ขาดการโต้ตอบ

ที่มา : นพ.พรเทพ สวนดอก กุมารแพทย์ โรงพยาบาลกรุงเทพ
<https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/momandkid/1469234>

10 อันดับกิจกรรมออนไลน์ยอดฮิตของคนไทย

ใช้ Social Media
91.2%

ดูช่อง/ฟีดเพลง
71.2%

ค้นหาซื้อของออนไลน์
70.7%

รับ-ส่ง อีเมล
62.5%

ชำระเงินค่าสินค้าและบริการ
60.6%

อ่านหนังสือ
ทางออนไลน์
57.1%

ข้อความค่า
และบริการ
57.0%

ติดต่อ
สื่อสารออนไลน์
50.0%

เล่นเกม
ออนไลน์
34.1%

ใช้แอปพลิเคชัน
ถ่ายทอดสด (Live)
29.6%

Social Media ครองอันดับ 1
กิจกรรมยอดฮิต **7** ปีซ้อน

การชำระเงินค่าสินค้าและบริการออนไลน์
ติด 1 ใน 5 ของกิจกรรมยอดฮิตเป็น **ปีแรก**
แสดงถึง **ความเชื่อมั่น**ในความปลอดภัยของบริการ

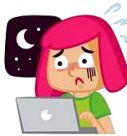
ผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ปี 2562

ETDA

ETDA

กรรทรวงดิจิทัล
สำนักงานพัฒนาฯ

เด็ก 89% เชื่อว่า ในโลกออนไลน์ มีภัยอันตรายหรือความเสี่ยงต่าง ๆ
61% เชื่อว่า เมื่อเผชิญภัยหรือความเสี่ยงภัยออนไลน์ สามารถจัดการแก้ไข
ปัญหานั้นได้เอง 83% เชื่อว่า สามารถแนะนำช่วยเหลือเพื่อนได้

อ้างอิง : การสำรวจสถานการณ์เด็กกับภัยออนไลน์ 2563
โดย COPAT กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับ มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย
กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กมัธยมศึกษา อายุ 12-18 ปี จำนวน 14,945 คน

เด็ก 6,576 รับคนแปลกหน้าเป็นเพื่อน
เด็ก 2,282 คน โดน cyber bully
เด็ก 2,573 คน โดน grooming/sexting
เด็ก 174 คน ถ่ายภาพหรือวิดีโอลามก

เลี้ยงลูกในยุคดิจิทัลให้ปลอดภัยจากสื่อออนไลน์

- ปูพื้นฐาน สร้างความผูกพัน เมื่อเกิดปัญหาหันหาพ่อแม่ (ภูมิคุ้มกันทางสังคม)
- ยุคสมัยเปลี่ยน แนวคิดเปลี่ยนจากเรียนเก่งได้งานดี เปลี่ยนเป็นรู้จักตัวเอง เน้นพัฒนาทักษะ เข้ากับคนอื่นเป็น (ทักษะชีวิต)

ที่มา : คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
<https://th.theasianparent.com/เลี้ยงลูกในยุคดิจิทัล>

เว็บไซต์หรือเนื้อหาข้อมูลที่ผิดกฎหมาย/เป็นอันตราย
ที่เด็กเข้าถึงมากที่สุด 4 อันดับแรก

คาสิโนออนไลน์

ความรุนแรง 49%

การพนัน 22%

สื่อลามกอนาจาร 20%

สารเสพติด 16%

5,829 คน ใส่ข้อมูลส่วนตัวบนสื่อโซเชียลมีเดีย

นัดพบ
ส่องลงออนไลน์

เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว
ไม่ทันต้องแฮร์ อยู่ในต้องอว

หลอกลงเงิน
ความปลอดภัยข้อมูล

ทักษะจำเป็นเด็กยุคใหม่

"เด็กยุคใหม่จำเป็นต้องมีทักษะใน การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และ ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เมื่อต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเวลาพบปะคนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งต้องเรียนรู้ การทำงานร่วมกับคนอื่น (Collaboration) และสามารถ สื่อสารสิ่งที่ตัวเองต้องการได้ชัดเจน (Communication)"

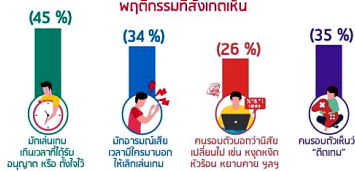
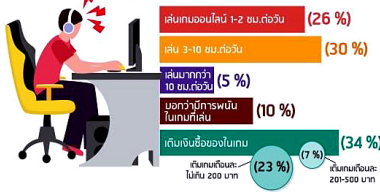
"ครูที่ดีที่สุดคือพ่อแม่ ดังนั้นเขาจะเอาตัวเองไปเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ของลูกทุกอย่าง และพ่อแม่ ต้องมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมนอกหลักสูตรที่จัดขึ้น ในโรงเรียนของลูก เช่น ร่วมกันจัดทัศนศึกษา เป็น โค้ชให้ทีมฟุตบอล ฯลฯ เพราะเขามองว่าการเรียนรู้และการเติบโตเกิดขึ้นได้ทุกที่โดยมีพ่อแม่คอยใส่ใจ และช่วยส่งเสริมอยู่เสมอ"

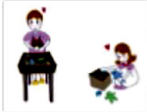
ที่มา : ศูนย์ศึกษา ฟูจิเรื่องเกียรติ อาจารย์พิเศษด้าน Intercultural Communication <https://www.thairath.co.th/content/754486>

เกมออนไลน์

COMET รันบน เบบีเอนเทอร์เทนเมนต์แพลตฟอร์ม สำหรับเกมการ แข่งขันกับออนไลน์ 2563 ถึงอายุ 12-18 ปี จำนวน 14,945 คน

เมื่อสอเกมถึง 11,384 คน ที่เล่นเกมออนไลน์

หมวดพื้นฐานสำคัญ

1. สร้างวินัยและความรับผิดชอบตั้งแต่ยังเล็ก

10 ข้อปฏิบัติสำหรับเยาวชนชอบ
เล่นเกม

หมวดการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างง่ายแต่ได้ผล

2. ลดโอกาสการเข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
3. ใช้มาตรการทางการเงิน

หมวดการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสารคุณภาพ

4. ฟังและพูดติดต่อกัน
5. จับถูก ชื่นชม ให้กำลังใจ
6. ร่วมกำหนดกติกาอย่างเป็นรูปธรรม และบังคับใช้อย่างเข้มแข็งแต่อ่อนโยน (อ่อนน้อม แข็งใจ)

หมวดหัวใจของการเปลี่ยนแปลง

7. มีทางออกที่สร้างสรรค์ให้เด็ก
8. สร้างรอยยิ้มเล็กๆในครอบครัว
9. ควบคุมอารมณ์และสร้างความสุขเล็กๆ ในใจของพ่อแม่เอง
10. เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงที่ตัวเรา...ทันที

ที่มา : สถาบันสุขภาพเด็กและวัยรุ่นฯ
ชุดคู่มือการจัดการความเครียดที่ขณะเยาวชนชอบเล่นเกม

บันได 4 ขั้น เลี้ยงลูกยุคไอที

บันไดขั้นที่ 4
การจัดการความเครียดของตัวพ่อแม่เอง

บันไดขั้นที่ 3
ต้องมีความรู้ในการเลี้ยงลูก

บันไดขั้นที่ 2
ต้องเข้าใจลูกว่าชอบอะไร ไม่ชอบอะไร

บันไดขั้นที่ 1
ต้องมีเวลาที่มีคุณภาพให้กับลูก

มีสติเมื่อปัญหาเกิด พ่อแม่แก้ไขได้

เมื่อปัญหาเกิดขึ้น ทางแก้ไขการดูแลต่างโทษ รังแต่จะทำให้เหตุการณ์เลวร้ายลง สิ่งที่พ่อแม่ทำได้คืออยู่เคียงข้างลูก เพื่อคลี่คลายปัญหาไปพร้อมกัน

ฟื้นฟู ให้ลูกมีจิตใจที่เข้มแข็งเพื่อตั้งรับกับปัญหา :
มองในแง่ดีว่า การแก้ไข และคลี่คลายปัญหา คือบันไดอีกขั้น
ที่เป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตที่ทำให้ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ให้บทบาทลูกเสมือนเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง :
เมื่อปัญหาเกิดขึ้น อย่าทำลายความมั่นใจในการดำเนิน
ของลูก แต่ให้บทเรียนกับลูกในการวิเคราะห์แก้ไขปัญห
ตนเองโดยที่มีพ่อแม่อยู่เคียงข้าง

พ่อแม่สติใส่เข้าไปวัยรุ่น

จุดประเด็น

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหลังคลอดทันที
จะทำให้มีความผูกพันอย่างลึกซึ้งระหว่างเด็กกับบิดาหรือมารดาบุญธรรม

ช่วงอายุ 4-6 เดือนแรก
บิดามารดาบุญธรรมจะเป็นบิดามารดาผู้แรกและคู่เดียวที่เขาจะพบ
ตั้งนั้นภาพที่ฝังใจจะเป็นบิดามารดาบุญธรรมเท่านั้น

ช่วงอายุเกิน 4-6 เดือน
เป็นระยะที่รู้จักคนแปลกหน้าและกังวลต่อการพลัดพราก

ช่วงอายุ 3-4 ปี
เด็กจะรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก อาจรู้สึกโกรธที่ถูกพลัดพรากจาก
ครอบครัว และเมื่อมาอยู่กับบิดามารดาบุญธรรมใหม่ๆ เด็กบางคนไม่สามารถ
แสดงความรู้สึกสนทนากับบิดามารดาบุญธรรมได้

การเปิดเผยความจริงเรื่องการรับบุตรบุญธรรม

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหลังคลอดทันที จะทำให้มีความผูกพันอย่างลึกซึ้งระหว่างเด็กกับบิดาหรือมารดาบุญธรรม

ช่วงอายุ 4-6 เดือนแรก
บิดามารดาบุญธรรมจะเป็นบิดามารดาคนแรกและคู่เดียวที่เขาจะพบ
ดังนั้นภาพที่ฝังใจจะเป็นบิดามารดาบุญธรรมเท่านั้น

ช่วงอายุเกิน 4-6 เดือน
เป็นระยะที่รู้จักคนแปลกหน้าและกังวลต่อการพลัดพราก

ช่วงอายุ 3-4 ปี
เด็กจะรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก อาจรู้สึกโกรธที่ถูกพลัดพรากจาก
ครอบครัว และเมื่อมาอยู่กับบิดามารดาบุญธรรมใหม่ๆ เด็กบางคนไม่สามารถ
แสดงความสนิทสนมกับบิดามารดาบุญธรรมได้

การบอกความจริงแก่เด็ก (ทำไม)

- 1. การปิดบังความจริงก็ยิ่งทำให้บิดามารดาบุญธรรมต้องกังวลใจอยู่เรื่อยๆ ทักล้วงว่าเด็กจะรู้ความจริง
- 2. เด็กรู้ความจริงจากบิดามารดาบุญธรรมดีกว่าที่จะให้เด็กไปฟังเองจากคนอื่นฯ ซึ่งอาจจะพูดถึงในแง่ดีหรือไม่ดีก็ได้
- 3. การรู้ภายหลังจะสร้างความกระทบกระเทือนใจต่อเด็กเป็นอันมาก

การบอกความจริงแก่เด็ก (เมื่อไร)

- 1.บอกตั้งแต่เด็กอายุยังน้อยที่พอจะสามารถเข้าใจบ้างแล้ว คือ ประมาณ 3-4 ปี
- 2.บอกให้ทราบเป็นระยะเพราะเด็กจะมีความกังวลและสับสนน้อย และเมื่อเด็กโตขึ้นก็จะค่อยๆ เข้าใจมากขึ้น

การบอกความจริงแก่เด็ก (อย่างไร)

- ไม่ควรบอก ในขณะที่กำลังมีอาการโกรธหรือมีการพูดยาไปยามา เด็กอาจคิดว่าบิดามารดาไม่ต้องการเขา
- ปฏิบัติของบิดามารดาขณะทีพูดคำเหล่านั้น รวมทั้งการแสดงออก ท่าทาง น้ำเสียง คำพูดและการแสดงความรัก

1. รู้เรา

ต่างคน
ต่างวิถี...กับวิถีเลี้ยงลูก

2. รู้ทัน

จากการ
เปลี่ยนแปลง...
สู่การปรับตัว

3. รู้ตัว

เตือนใจ...
ให้รู้ทันความคิด

6. รู้วิธี

สุขสร้างได้...ด้วยตัวเอง

5. รู้คุณค่า

ค้นหาความดีงาม

4. รู้ใจ

ความฝัน ความหวัง
ความจริง...แบบไหน
ที่พอดี

“พ่อแม่
สุขสันต์...รู้ทันตัว
เอง”

ที่มา : คู่มือค้นพบความสุขกับลูกวัยรุ่น
ส.สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นฯ

เทคนิคและวิธีในการเลี้ยงดูเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรม

นายแพทย์ ญัฐวัฒน์ งามสมุทร

จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์

การที่คู่สามีภรรยามาขอรับบุตรบุญธรรมไปเลี้ยงดู อาจมาจากหลายปัจจัย เช่น ไม่สามารถมีบุตรเองได้ ต้องการรับบุตรของญาติหรือคนรู้จักมาเลี้ยง หรือไม่อยากมีบุตรด้วยตัวเองเนื่องจากปัจจัยอื่นๆ

ปัญหาหรือคำถามที่ได้รับก่อนจะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีมากมาย เช่น การขอลูกมาเลี้ยงจะทำอย่างไร อายุที่เหมาะสมของเด็กที่จะขอมาเลี้ยงควรมีอายุเท่าใด ควรจะทำอะไรเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กที่ขอมาเลี้ยงกับบิดามารดาที่แท้จริงของเขา ควรจะบอกให้เด็กทราบดีหรือไม่ว่าเขาเป็นเด็กที่ถูกขอมาเลี้ยง ควรจะบอกเวลาใดและควรจะบอกอย่างไร ในกรณีที่เด็กมาทราบภายหลังเมื่อโตแล้วว่าตัวเองไม่ใช่บุตรที่แท้จริงจะต้องทำอย่างไร ถ้าเขาต้องการติดตามหาบิดามารดาที่แท้จริงของเขาจะพูดคุยกับเขาอย่างไร

บุตรบุญธรรมและบิดามารดาบุญธรรมเป็นผู้ที่มีความกดดันในหลายด้านมากกว่าเด็กที่อยู่กับบิดามารดาที่แท้จริง ความกดดันนี้ทำให้บุตรบุญธรรมมีอุบัติการณ์การเกิดปัญหาทางอารมณ์และปัญหาทางพฤติกรรมมากกว่าเด็กธรรมดา ดังนั้นเราจึงควรเข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้กับบุตรบุญธรรม และบิดามารดาบุญธรรม เพื่อจะช่วยเหลือเตรียมแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเด็กและครอบครัวบุญธรรม เพื่อที่จะทำให้เด็กและครอบครัวสามารถพัฒนาอารมณ์และจิตใจไปได้อย่างราบรื่น

ในเบื้องต้นเราต้องเข้าใจก่อนว่าบิดามารดาจริงที่ต้องการยกบุตรของตนเองให้ผู้อื่น ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความยากจน เช่น อาจมีบุตรหลายคนแล้วไม่สามารถเลี้ยงดูได้ หรือบางครั้งเป็นบุตรนอกสมรส ปัจจัยเหล่านี้มักทำให้บิดามารดาจริง

ไม่ต้องการเด็ก การมีบุตรทำให้เขาต้องเสียอนาคต มีปัญหาครอบครัวตามมา ดังนั้นส่วนใหญ่เมื่อมาคลอดที่โรงพยาบาลแล้ว มักจะทิ้งเด็กไว้ในโรงพยาบาล ในขณะที่เด็กอยู่ในครรภ์มารดาจะมีความวิตกกังวลอยู่ในใจตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์เรื่อยมาจนกระทั่งคลอด ซึ่งความวิตกกังวลนี้ย่อมจะกระทบกระเทือนถึงบุตรในครรภ์ด้วยไม่มากก็น้อย ความวิตกกังวลของบิดามารดาขณะตั้งครรภ์อาจทำให้เด็กที่คลอดมาน้ำหนักน้อย ร้องไห้เก่งกว่าปกติ ถ้าได้มีการทำงานเคลื่อนไหวมากกว่าปกติ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามถ้าเด็กเหล่านี้ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาบุญธรรม โดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเด็กแล้ว การเลี้ยงดูจะไม่มีปัญหา นั่นหมายความว่า **ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดาบุญธรรมหรือผู้เลี้ยงดูคนใหม่ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กมีสุขภาพกายและใจดี** มากกว่าผลกระทบจากบิดามารดาที่แท้จริงซึ่งเป็นเพียงผู้ให้กำเนิดแต่ไม่ได้เลี้ยงดูเลย

บิดามารดาบุญธรรมจะมีทัศนคติต่อบุตรบุญธรรมอย่างไรก็คงเช่นเดียวกับบิดามารดาโดยทั่วไปที่จะพึงมีต่อบุตรที่แท้จริง นั่นคือจะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพที่ถูกพัฒนามาของบิดามารดาเอง แต่อย่างไรก็ตามบิดามารดาบุญธรรมมักจะมี ความกดดันหลายอย่างซึ่งจะเป็นปัจจัยที่อาจจะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็กเท่าที่ควร

บิดามารดาบุญธรรมต้องเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้างก่อนรับเด็กมาเลี้ยงดู

บิดามารดาที่ให้กำเนิดลูกด้วยตนเองมีความโชคดีที่ได้เตรียมตัวตั้งแต่คุณแม่เริ่มตั้งครรภ์ การเป็นบิดามารดาบุญธรรมก็ควรเตรียมตัวเหมือนกันดังนี้

๑. บิดามารดาบุญธรรมควรจะต้องปรึกษาหารือกันเองให้มีความเห็นสอดคล้องกัน ก่อนว่าต้องการรับลูกบุญธรรม ถ้ายังมีความเห็นขัดแย้งกันอยู่อย่ารีบร้อนตัดสินใจ เพราะจะต้องช่วยกันรับผิดชอบชีวิตใหม่อีกชีวิตหนึ่ง ต้องร่วมแรงร่วมใจกัน ถ้ายังลังเลขอให้อยจณกว่าท่านทั้งสองจะมั่นใจว่าต้องการลูกบุญธรรมแน่นอน

๒. บิดามารดาบุญธรรมควรปรึกษาญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่ายให้เข้าใจและยอมรับการมีลูกบุญธรรม อย่าลืมนึกว่าเด็กจะเติบโตในสังคมที่มีญาติพี่น้องด้วย

ถ้าญาติพี่น้องยินดีต้อนรับเขาอย่างจริงใจเด็กก็จะเกิดความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

๓. บิดามารดาบุญธรรมควรปรึกษาแพทย์เพื่อเตรียมความพร้อมของร่างกาย และจิตใจของตัวบิดามารดาบุญธรรมเอง

๔. ปรึกษาหน่วยงานที่รับผิดชอบในการรับบุตรบุญธรรม คือ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือในต่างจังหวัดติดต่อที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ท่านจะได้รับคำแนะนำ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับบุตรบุญธรรม

ความกดดันที่อาจเกิดขึ้นกับบิดามารดาบุญธรรม

- *มารดาบุญธรรม* ในกรณีที่ไม่สามารถมีบุตรได้ อาจทำให้ขาดขั้นตอนของพัฒนาการที่สำคัญ คือ การตั้งครรภ์ ซึ่งการตั้งครรภ์นี้เป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งที่ทำให้เริ่มมีความผูกพันในจิตใจถึงการเป็นมารดา และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เกิดความรู้สึกได้ว่าเปลี่ยนจากวัยเด็กมาเป็นวัยผู้ใหญ่อย่างแท้จริง ซึ่งความรู้สึกและการเปลี่ยนแปลงนี้จะไม่เกิดขึ้นในคู่สมรสที่ไม่สามารถมีบุตรเองได้

ในช่วงแรกเมื่อไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ มารดาบุญธรรมมักจะต้องผ่านขบวนการตรววจวินิจฉัยหลายอย่างโดยหวังว่าอาจจะทำให้ตั้งครรภ์เองได้ แต่เมื่อไม่ได้ผลก็จะเกิดความรู้สึกผิดหวัง เศร้าใจ และคับข้องใจ รู้สึกเป็นความผิดที่ไม่สามารถตั้งครรภ์ได้

- *บิดาบุญธรรม* เมื่อฝ่ายชายแต่งงานมาได้ระยะหนึ่งแล้วไม่มีบุตร โดยทั่วไปแล้วจะกลัวว่าตัวเองเป็นหมัน รู้สึกขาดความเป็นชายที่แท้จริง รู้สึกขาดสมรรถภาพมองภาพของตนเองว่าเป็นคนไม่ดี ลงโทษตนเอง นอกจากนั้นส่วนใหญ่อีกจะหันเหความสนใจเรื่องบุตรไปอย่างเรื่องอื่นๆ เช่น ธุรกิจการงาน กิจกรรมอื่นๆ ซึ่งก็ทำให้ภรรยาคิดว่าสามีไม่สนใจตนเอง บางครอบครัวถึงกับเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง

- **สังครรอบตัว** นอกจากความกดดันที่ได้รับจากภายในตัวของสามีมรรยาเองแล้ว ก็ยังจะได้รับความกดดันที่มาจากสังครรอบข้าง เช่น อาจได้รับคำปลอบใจ แสดงความเห็นใจที่บิดามารดาบุญธรรมไม่สามารถมีบุตรเองได้ ซึ่งก็ไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นแต่กลับไปตอกย้ำความรู้สึกที่อยากได้บุตรมากขึ้น และในที่สุดเมื่อได้บุตรบุญธรรมมาเลี้ยงจริงๆ แล้ว ก็อาจถูกวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวเด็ก เป็นการย้ำความรู้สึกว่าเขานั้นไม่ใช่บิดามารดาที่แท้จริงของเด็ก อาจยังทำให้เกิดความกังวล ขาดความมั่นใจ อาจรู้สึกตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอ

การดูแลบุตรบุญธรรม

เมื่อเด็กได้มาอยู่กับครอบครัวบุญธรรมในช่วงแรก ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ การปรับตัวระหว่างบิดามารดาบุญธรรมและบุตรบุญธรรม โดยเฉพาะในช่วงหกเดือนแรกของการเลี้ยงดู บิดามารดาควรทำใจไว้ได้เลยว่าจะต้องพบกับปัญหาบ้าง เนื่องจากเด็กต้องปรับตัวให้เข้ากับบิดามารดาบุญธรรม ให้เข้ากับบุคคลอื่นในครอบครัว ให้เข้ากับสภาพที่อยู่อาศัยและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างจากชีวิตเดิมของเขอย่างสิ้นเชิง เด็กอาจจะมีพฤติกรรมเหล่านี้

- ร้องไห้บ่อย ซึมเศร้า เฉยเมย เฉื่อยชา ไม่พูด ไม่กิน ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม
- ถดถอยกลายเป็นเด็กกว่าวัย
- เครียดวิตกกังวล นอนไม่หลับ
- พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ไม่พูด ไม่แสดงออก ไม่ให้ความร่วมมือ
- ก้าวร้าวเอาแต่ใจไม่ทำตามระเบียบ

พฤติกรรมเหล่านี้จะพบมากในสองถึงสามสัปดาห์แรกหลังจากนั้นค่อยๆ ลดลงแล้วจะหายไปในที่สุด แต่ถ้าพฤติกรรมที่เป็นปัญหานี้ไม่มีแนวโน้มจะลดลง หรือมีแนวโน้มมากขึ้น ควรรีบปรึกษาแพทย์ จิตแพทย์เด็กหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทันที อย่าปล่อยให้ปัญหาเรื้อรังเพราะจะยิ่งเป็นปัญหาต่อเด็กและต่อตัวท่านเองในอนาคต

ในช่วงระยะที่สองคือหลังจากหกเดือนผ่านไปด้วยดี บิดามารดาบุญธรรมจะรู้จักลูกของท่านมากขึ้น การสังเกตพฤติกรรมของลูกจะช่วยให้คุณเข้าใจลูกคนใหม่มากขึ้น อย่าลืมนะว่าท่านไม่ได้เลี้ยงเขามาตั้งแต่เกิดท่านจึงต้องเรียนรู้พื้นฐานนิสัยของเขา และหาแนวทางที่จะเลี้ยงดูปลูกฝังนิสัยที่ดีให้เขาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ปัญหาในการเลี้ยงดูระยะยาวของท่านจะไม่แตกต่างกับปัญหาในการเลี้ยงดูเด็กทั่วไป ซึ่งก็จะเกิดปัญหาได้เสมอเช่นกัน

ขณะที่คู่สามีภรรยาตัดสินใจจะขอบุตรบุญธรรมมาเลี้ยงนั้น คู่สามีภรรมักจะมีอายุมากเพราะต้องใช้เวลาสำหรับการมีบุตรอยู่หลายปี ดังนั้นทัศนคติต่อการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมก็เช่นเดียวกับบิดามารดาที่อายุมากหลายครอบครัว คือ จะเลี้ยงดูในลักษณะรักมาก ปกป้องมาก ตามใจมาก ห่วงและกังวลมาก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเติบโตมีบุคลิกลักษณะไม่มั่นใจและวิตกกังวลง่าย ดังนั้นบิดามารดาบุญธรรมจึงต้องระวังปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดูแลที่ปกป้องมากเกินไป

เมื่อคู่สามีภรรยาได้เลี้ยงดูบุตรบุญธรรมได้ระยะหนึ่ง อาจจะรู้สึกไม่ต้องการเด็ก ซึ่งมักจะพบในครอบครัวที่เลือกเด็กมาก อยากได้ลักษณะหรือเพศที่ต้องการ แต่ไม่ได้ตามที่ใจหวัง หรือในกรณีที่เคยมีบุตรแล้วได้เสียชีวิตไปและบุตรบุญธรรมที่ได้มาอาจไม่น่ารักหรือฉลาดเท่าบุตรของตนเอง หรือกังวลเกี่ยวกับพันธุกรรมของบุตรบุญธรรม กลัวว่าเด็กจะประพฤติเหมือนบิดามารดาจริงของเขา ความกลัวและความกังวลต่อสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ทำให้มีทัศนคติในการเลี้ยงดูแบบรู้สึกปฏิเสธไม่ต้องการเด็ก และกำหนดเงื่อนไข ทำให้มีผลเสียตามมา คือ ทำให้เด็กเป็นคนแข่งกระด้าง ก้าวร้าว ต่อต้านสังคมได้

การเตรียมความพร้อมเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมในแต่ละช่วงวัย

บุตรบุญธรรมส่วนใหญ่จะเจริญเติบโตโดยความรู้สึกและทัศนคติเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ไปที่ซึ่งจะมีต่อบิดามารดาตัวเอง ถึงแม้บิดามารดาบุญธรรมของเขาจะมีบุตรของตัวเองอีกก็ตาม ความรู้สึกของเด็กก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง นอกเสียจากว่าไม่ได้บอกความจริงให้เขาทราบตั้งแต่ระยะแรก และเขามาทราบเองภายหลังจะทำให้กระทบกระเทือนอารมณ์และจิตใจเป็นอย่างมาก อาจจะก่อให้เกิดปัญหา

ในครอบครัวได้ ยิ่งถ้าฝ่ายบิดามารดาในระยะหลังได้เปลี่ยนท่าทีในการเลี้ยงดูไปจากเดิมเด็กก็อาจแสดงพฤติกรรมต่อต้านได้

มีช่วงพัฒนาการของเด็กอยู่หลายช่วงที่อาจทำให้เด็กคิดถึงเรื่องการถูกขอมมาเลี้ยง คือ

๑. ระยะวัยเรียนอายุ ๖ ถึง ๑๒ ปี เด็กวัยนี้กำลังมีการแสดงออกทางความคิด ความเป็นตัวของตัวเองอย่างมาก ถ้าเด็กถูกลงโทษรุนแรงก็อาจคิดว่าเนื่องจากเขาไม่ใช่บุตรที่แท้จริงเขาจึงต้องถูกลงโทษรุนแรงเช่นนี้

๒. ระยะวัยรุ่นตอนต้นอายุ ๑๓ ถึง ๑๗ ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดอารมณ์เปลี่ยนแปลงมากที่สุด ต้องการทราบว่าตัวเองเป็นใครมาจากไหนและอนาคตต่อไปจะเป็นอย่างไร อาจต้องการไปเจอบิดามารดาที่แท้จริง บิดามารดาบุญธรรมจึงต้องเตรียมพร้อมที่จะช่วยกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้

๓. ระยะวัยรุ่นตอนปลายอายุ ๑๘ ถึง ๒๑ปี มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เริ่มคิดถึงทางเลือกคู่ครองมักจะคิดถึงความรู้สึกของคนที่รักว่าจะคิดอย่างไรเมื่อรู้ว่าตัวเขาเป็นบุตรบุญธรรมที่บิดามารดาขอมมาเลี้ยง

๔. เมื่อแต่งงานแล้วอาจจะคิดถึงบุตรของตนเองที่เกิดมาว่าจะมีลักษณะอย่างไร เหมือนใครจะมีความผิดปกติหรือไม่

ดังนั้นบิดามารดาบุญธรรมจึงต้องเตรียมพร้อมในการช่วยเหลือกับบุตรบุญธรรมในแต่ละช่วงวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางอารมณ์และความคิดของเด็กในแต่ละช่วงวัย

เมื่อมีปัญหาพฤติกรรมของบุตรบุญธรรมควรทำอย่างไร

บิดามารดาบุญธรรมสามารถหาความรู้เรื่องปัญหาพฤติกรรมเด็กในวัยต่างๆ เพื่อจะได้เข้าใจทำใจ และใส่ใจป้องกันปัญหาต่างๆ และเมื่อเห็นปัญหาพฤติกรรมซึ่งสมควรแก้ไขก็จะได้แก้ไขปัญหาได้ตั้งแต่ระยะแรกๆ

ปัญหาพฤติกรรมในวัยเด็กมักเกิดจากปฏิกิริยาตามธรรมชาติ เช่น เด็กอายุ ๒ - ๓ ขวบ มักจะซน คือ อยากรู้ อยากเห็น ยับยั้งซึ่งใจตนเองได้น้อย พฤติกรรมนี้ไม่ได้เกิดจากพันธุกรรมที่ถ่ายทอดมาจากบิดามารดาแท้จริง แต่เป็นปัญหาพฤติกรรม

ตามวัย ซึ่งปัญหาเด็กมักมีวิธีการแก้ไขและหาทางออกได้เสมอ ถ้าท่านไม่แน่ใจ ควรปรึกษาผู้รู้ หรือผู้มีประสบการณ์ บิดามารดาบุญธรรมจึงควรประเมินและเข้าใจ พฤติกรรมเด็กแต่ละช่วงวัย เพื่อที่จะได้แยกได้ว่าปัญหานั้นเป็นพฤติกรรมตามวัย หรือเป็นปัญหาของเด็กที่ควรได้รับการแก้ไข

อย่างไรก็ตามบิดามารดาบุญธรรมต้องมีความอดทนอดกลั้นสูง บิดามารดาบุญธรรมจึงควรมีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจด้วย เพื่อเตรียมตัวรับมือกับ ปัญหาต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้น เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกลังเลในขณะลูกมีปัญหา จนไม่อยากดูแลบุตรบุญธรรมต่อไป คุณพ่อคุณแม่ควรเลี้ยงลูกบุญธรรมโดยตั้งใจไว้เลยว่าจะเลี้ยงเขาเหมือนลูกจริง ลูกบุญธรรมมีปัญหาได้เหมือนลูกตามธรรมชาติ เมื่อเกิดปัญหาซึ่งท่านจัดการไม่ได้ควรปรึกษาผู้รู้ทุกครั้ง และการมีกลุ่มบิดามารดาบุญธรรมซึ่งรู้จักกันและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้คำแนะนำปรึกษากัน ได้อีกทางหนึ่ง

ความรักของบิดามารดาบุญธรรมที่ให้กับลูกบุญธรรมแบบเต็มทีนั้นสามารถ ทดแทนความรู้สึกที่เด็กขาดบิดามารดาจริงๆ ไปได้ การเป็นบิดามารดามีความสำคัญ อย่างยิ่งสำหรับทุกคนเพราะทุกคนเคยมีบิดามารดา เคยมีประสบการณ์ที่ดีที่เคย ได้รับความรักทะนุถนอม ความอบอุ่นใจมาจนโต ใครที่ไม่เคยขาดบิดามารดา คงไม่มีวันรับรู้ถึงความรู้สึกของเด็กที่ไม่มีบิดามารดา และคนที่มีลูกอยู่แล้วก็คงไม่มี ทางเข้าใจความรู้สึกของคนที่ต้องการจะมีลูกใจจะขาดแต่ไม่สามารถให้กำเนิดลูก ได้ด้วยตัวเอง น่าชื่นชมที่ความต้องการทั้งสองฝ่ายนี้มาพบกันและท่านได้ชื่นชม กับลูกที่เฝ้ารอคอยแม้ว่า เขาจะไม่ได้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของท่านแต่เขาก็เป็นลูก และท่านเป็นบิดามารดาที่ยิ่งใหญ่สำหรับเขาเสมอ

การบอกความจริงกับเด็กเรื่องการเป็นบุตรบุญธรรม

บิดามารดาบุญธรรมจำนวนไม่น้อยไม่อยากบอกความจริงแก่เด็กว่าตนเอง ไม่ใช่บิดามารดาที่แท้จริงเนื่องจากความวิตกกังวลว่า

- ลูกจะมีปมด้อย
- ลูกจะไม่รักบิดามารดาบุญธรรมเหมือนบิดามารดาที่แท้จริง

- ถ้าลูกรู้ว่าบิดามารดาเป็นใครจะไปหาบิดามารดาที่แท้จริงตัวเองจะสูญเสียลูกไป

- ไม่รู้ว่าจะบอกอย่างไรกลัวลูกจะเสียใจ
- เด็กอาจรู้สึกไม่ดีกับบิดามารดาที่แท้จริง
- ไม่ต้องการให้ลูกรู้จักและติดต่อกลับพ่อแม่ที่แท้จริง

ความกังวลเหล่านี้ทำให้บิดามารดาพยายามปิดบังความจริง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น เกิดความรู้สึกอึดอัดระหว่างบิดาและมารดามักกลัวว่าลูกจะรู้ว่าตนเองปิดบังความลับบางอย่าง รู้สึกเหมือนไม่จริงใจต่อกัน บิดามารดามักจะระแวงอยู่เสมอว่าลูกจะรู้ความจริงสักวันหนึ่ง เด็กรู้ความจริงจากที่อื่นแล้วเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อบิดามารดาบุญธรรม บางคนมีปัญหาพฤติกรรมอื่นตามมา เช่น ก้าวร้าว ซึมเศร้า บิดามารดาบางคนโกรธลูกบุญธรรมแล้วจึงบอกความจริงเป็นทำนองล่ำเลิกบุญคุณ ยิ่งทำให้ลูกบุญธรรมมีปัญหามากขึ้น

วิธีที่ดีที่สุดคือบิดามารดาบุญธรรมควรบอกความจริงกับลูกบุญธรรมโดยมีวิธีการดังนี้

๑. บอกตามวัย ด้วยคำพูดสั้นๆ ง่ายๆ ที่เด็กในแต่ละวัยจะเข้าใจ
๒. บอกตามโอกาส และหาโอกาสบอกตามความเหมาะสม
๓. บอกอย่างเต็มใจและภูมิใจ
๔. พูดถึงบิดามารดาจริงในทางที่ดี
๕. แสดงเจตนาดีที่รับลูกมาเลี้ยงเหมือนลูกจริงๆ ด้วยความรักและปรารถนาดี
๖. เปิดโอกาสให้ลูกได้ซักถามและตอบตามความเป็นจริง

แบบประเมินผลและรับรองการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ชื่อ - นามสกุลของผู้ขอรับเด็ก _____

เป็นผู้ขอรับเด็ก กลุ่มเป้าหมายที่ ๑ - รับเด็กกำพร้าของกรมกิจการเด็กและเยาวชน / องค์การสวัสดิภาพเด็ก

กลุ่มเป้าหมายที่ ๒ - รับเด็กที่ไม่ได้เป็นญาติสืบสายโลหิต : เด็กที่ยกให้ตนเอง หรือได้รับอนุญาตให้รับเด็กโดยศาลา ให้ความยินยอม (ต้องทดลองเลี้ยงดู)

- รับเด็กที่เป็นญาติสืบสายโลหิต : บุตรติดคู่สมรส บุตรบุญธรรมของคู่สมรส หรือเด็กที่มีคำสั่งศาลา ให้ความยินยอม (ไม่ต้องทดลองเลี้ยงดู)

ผู้ขอรับเด็กที่ได้รับอนุมัติคุณสมบัติตามมติของ คณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนกลาง

คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม คณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จังหวัด

ในการประชุมครั้งที่ _____ เมื่อวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

อธิบดีอนุมัติคุณสมบัติเมื่อวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ผู้ขอรับเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรแล้ว โดยวิธีการเตรียมความพร้อมในลักษณะ

ในลักษณะกลุ่ม (อบรมตามหลักสูตรของกรม) ในลักษณะเป็นรายบุคคล มอบเอกสารคู่มือเตรียมความพร้อม/DVD

เมื่อวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

มีผลประเมินการรับการเตรียมความพร้อม ดังนี้

สาระที่ ๑ ผลกระทบของแรงจูงใจ ทักษะคิด และความคาดหวังของผู้ขอรับเด็กที่มีต่อการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรม							
เนื้อหาการเรียนรู้/เป้าประสงค์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก						ข้อสังเกตของพนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้ประเมิน และแผนการทำงานเพื่อเสริมช่วย ผู้ขอรับเด็ก
	ก่อนรับการเตรียมความพร้อม			หลังรับการเตรียมความพร้อม			
	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	
๑.๑ แรงจูงใจ/เหตุผลในการขอรับเด็ก : เป็นการขอรับเด็กเพื่อตัวเอง							
๑.๒ ทักษะคิด/ความเชื่อที่มีต่อเด็กและการรับบุตรบุญธรรม : มีความสมเหตุสมผล เชื่อว่าการเลี้ยงดูช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้							
๑.๓ ความคาดหวังที่มีต่อเด็ก : มีความหวังต่อเด็กอย่างเป็นเหตุเป็นผล							
๑.๔ มีความเข้าใจและตระหนักว่าแรงจูงใจ ทักษะคิด และความหวังของตนในการรับบุตรบุญธรรมมีผลกระทบต่อ การเลี้ยงดูลูกบุญธรรมและการทำหน้าที่พ่อแม่อย่างไร							

สาระที่ ๒ สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดิมไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ ส่งผลให้เด็กถูกมอบให้เป็นบุตรบุญธรรมหรือเป็นกำพร้า ถูกทอดทิ้ง							
เนื้อหาการเรียนรู้/เป้าประสงค์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก						ข้อสังเกตของพนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้ประเมินและแผนการทำงานเพื่อเสริมช่วย ผู้ขอรับเด็ก
	ก่อนรับการเตรียมความพร้อม			หลังรับการเตรียมความพร้อม			
	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	
๒.๑ สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดิมไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้							
๒.๒ ประสบการณ์ที่เด็ก ๆ ต้องเผชิญก่อนที่จะมาเป็นลูกบุญธรรม							
๒.๓ ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อครอบครัวเดิม พ่อ/แม่ ที่ไม่สามารถทำหน้าที่ต่อเด็กได้							
๒.๔ ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในสถานการณ์ปัญหาที่เด็กและครอบครัวเดิมต้องเผชิญมาก่อนหน้านี้							

สาระที่ ๓ สภาพปัญหาและความต้องการของเด็กจากสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบต่าง ๆ ที่เด็กต้องเผชิญมาก่อนหน้าและบทบาทของครอบครัวบุญธรรมในการช่วยเหลือเด็ก							
เนื้อหาการเรียนรู้/เป้าประสงค์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก						ข้อสังเกตของพนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้ประเมินและแผนการทำงานเพื่อเสริมช่วย ผู้ขอรับเด็ก
	ก่อนรับการเตรียมความพร้อม			หลังรับการเตรียมความพร้อม			
	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	
๓.๑ ผลกระทบที่มีต่อเด็กจากสิ่งที่เกิดเผชิญมาในอดีต (เช่น สภาพการเลี้ยงดูสิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กเผชิญ)							
๓.๒ ความสำคัญของ “ความผูกพัน” และผลกระทบที่มีต่อเด็กจาก “การแยกจาก” บุคคลและสภาพแวดล้อมที่เด็กมีความผูกพัน							
๓.๓ ครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างไรในการช่วยให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการจากผลกระทบต่าง ๆ รวมถึงการแยกจากที่เด็กได้เผชิญมาในอดีต และช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวสร้างความผูกพันครั้งใหม่							

สาระที่ ๔ ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็ก และวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก							
เนื้อหาการเรียนรู้/เป้าประสงค์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก						ข้อสังเกตของพนักงาน เจ้าหน้าที่/ผู้ประเมิน และ แผนการทำงานเพื่อ เสริมช่วย ผู้ขอรับเด็ก
	ก่อนรับการเตรียมความพร้อม			หลังรับการเตรียมความพร้อม			
	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการ เสริมช่วย	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการ เสริมช่วย	
๔.๑ องค์ประกอบสำคัญของการเจริญเติบโตและการมีพัฒนาการที่ดีของเด็ก							
๔.๒ จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย และแนวทางการเลี้ยงดูเด็กเพื่อช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้าน							
๔.๓ ความสนใจและเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเพิ่มเติม							
๔.๔ ความรับรู้ และความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และแหล่งทรัพยากรทางสังคม หรือผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือเด็กได้							

สาระที่ ๕ ความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม							
เนื้อหาการเรียนรู้/เป้าประสงค์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก						ข้อสังเกตของพนักงาน เจ้าหน้าที่/ผู้ประเมิน และ แผนการทำงานเพื่อ เสริมช่วยผู้ขอรับเด็ก
	ก่อนรับการเตรียมความพร้อม			หลังรับการเตรียมความพร้อม			
	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการ เสริมช่วย	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการ เสริมช่วย	
๕.๑ ข้อกฎหมายตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖							
๕.๒ ข้อกฎหมายตาม พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๓๓ และ พ.ศ. ๒๕๕๓							
๕.๓ ข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์							
๕.๔ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก							
๕.๕ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ							

สาระที่ ๒ การป้องกันและการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นข้อท้าทายในการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรม และการบอกความจริงกับเด็กเรื่องความเป็นบุตรบุญธรรม						
เนื้อหาการเรียนรู้/เป้าประสงค์	ระดับความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก					
	ก่อนรับการเตรียมความพร้อม			หลังรับการเตรียมความพร้อม		
	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย	ดี	พอใช้	ต้องได้รับการเสริมช่วย
๒.๑ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นข้อท้าทายในการเลี้ยงดูลูกบุญธรรม						
๒.๒ ความพร้อมในการป้องกันและรับมือกับสถานการณ์ที่เป็นข้อท้าทายในการเลี้ยงดูลูกบุญธรรม						
๒.๓ เหตุผลความจำเป็นที่ควรให้เด็กรับรู้ความจริงเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม						
๒.๔ ผู้ขอรับเด็กเห็นความสำคัญในการบอกเด็กให้รับรู้ความจริงเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม						

ข้าพเจ้า (พนักงานเจ้าหน้าที่/ผู้ประเมิน) ผู้ลงลายมือชื่อท้ายแบบประเมินฯ นี้ ขอให้คำรับรองว่า (ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม/ผู้ได้รับการประเมิน) ได้รับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามหลักสูตรที่กรมกิจการเด็กและเยาวชนกำหนดแล้ว และผลประเมินข้างต้นเป็นไปตามข้อเท็จจริงทุกประการ ในการนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นโดยสรุปต่อความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของผู้ขอรับเด็กรายนี้ ดังนี้

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
 (_____)
 ตำแหน่ง _____
 วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุแรกเกิด - 1 ปี
 คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย x เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../...../...../...../...../...../...../.....	
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
แรกเกิด - 2 เดือน	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	มองเห็นผู้เลี้ยงดู สบตา					
2	เคลื่อนไหวแขน ขาทั้ง 2 ข้าง					
3	ตอบสนองเสียงพูด ทำเสียงในลำคอ					
4	สนใจฟัง มองหาเสียง และมองตามสิ่งเคลื่อนไหว					
2 เดือน - 4 เดือน	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	ชันคอในท่าคว่ำได้					
2	ชันคอได้ตรง เมื่อจับนั่งและตั้งศีรษะตรงได้					
3	เริ่มคว้าจับสิ่งของ					
4	เหยียดขายันพื้นได้เมื่อจับยืน					
5	มองตามสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าๆ/ขวา/บน/ล่างได้					
	พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม					
1	ยิ้มง่าย หัวเราะเสียงดังเมื่อพอใจ					
2	แสดงอารมณ์ ความรู้สึกทางสีหน้า					
3	ร้องไห้เพื่อบอกความต้องการ เหยียบเสียงเมื่อเห็นหน้า					
4	ส่งเสียงโต้ตอบ เสียงพูด และรอยยิ้มของผู้เลี้ยงดู					
5	สนใจมองและยิ้มให้กับตนเองในกระจก					
	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	จำหน้าและคนใกล้ชิดได้					
2	ส่งเสียงอ้อแอ้ พยายามทำเสียงต่างๆ ในคอ					
3	หยุดฟังเสียง หันตามเสียงเคาะ					
4	สนใจจ้องมองสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือมีเสียง					
4 - 6 เดือน	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	นอนคว่ำ ยกศีรษะ ยันหน้าอกได้สูง					
2	นั่งได้ โดยผู้เลี้ยงดูต้องประคอง					
3	คืบได้ พลิกคว่ำพลิกหงายเองได้					
4	มองตามสิ่งที่ผ่านไปเร็วได้					
5	ไขว่คว้า ไข่มือคว้าหยิบของได้มากขึ้น					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../...../...../...../...../...../...../.....	
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
4 - 6 เดือน	พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคม					
1	ส่งเสียงแหลม ทำท่าดีใจเมื่อเห็นผู้เลี้ยงดู					
2	รู้จักแสดงปฏิกิริยาต่อต้านเมื่อไม่พอใจ					
3	หันหาเสียงเรียกชื่อ					
4	ยิ้มให้คนอื่น หัวเราะได้เสียงดัง					
	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	จำหน้าผู้เลี้ยงและคนคุ้นเคยได้					
2	ส่งเสียงตามเมื่อได้ยินเสียงพูดหรือมีใครมาพูดด้วย					
3	เข้าใจคำเรียกชื่อคน หรือสิ่งของง่าย ๆ					
4	ชอบมองสำรวจสิ่งของ สนใจรายละเอียดต่างๆ					
6 - 8 เดือน	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	หันหน้าและเอี้ยวตัวไปมาได้ดี					
2	นั่งทรงตัวได้เอง					
3	ลุกขึ้นนั่งเองได้					
4	ยกตัวในท่าคลาน					
5	คลานได้					
6	เอื้อมมือหยิบของด้วยมือข้างเดียว					
7	เปลี่ยนมือถือของได้					
	พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม					
1	ผูกพันกับผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด					
2	เริ่มกลัวคนแปลกหน้า					
3	แสดงอารมณ์เปิดเผยตามความรู้สึก					
4	รู้จักแสดงท่าทางดีใจ หัวเราะ อาย					
5	เลียนแบบกิริยาท่าทางของคน					
6	แสดงออกถึงการรับรู้ อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น					
	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	พยายามเลียนแบบเสียงต่างๆที่ได้ยิน					
2	พูดคุยคนเดียว					
3	ทำเสียงซ้ำๆเช่น มามา หม่ำ หม่ำ					
4	ชอบสำรวจสิ่งต่างๆรอบตัวโดยเอาเข้าปาก					
5	สนใจรายละเอียดเล็กๆน้อยๆของสิ่งของ					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
8-12 เดือน	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	คลานได้คล่อง คลานขึ้นบันไดได้					
2	นั่งตัวตรงได้					
3	เกาะยืนได้ช่วงสั้นๆ					
4	เกาะเดินได้					
5	ยืนได้ชั่วคราว และนั่งลงจากทำยืนได้					
6	หยิบของใส่ถ้วยและหยิบออกได้					
7	หยิบของชิ้นเล็กด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ได้					
8	ตบมือ โบกมือได้					
9	ใช้มือทั้งสองข้างทำงานคนละอย่างได้					
10	มองตามของตก					
	พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม					
1	เริ่มรู้จักทำตามใจตนเอง					
2	ผูกพันกับผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด					
3	ติดผู้เลี้ยงดู กลัวการแยกจาก					
4	เข้าใจท่าทางและสีหน้าคนอื่น					
5	กลัวคนแปลกหน้าและสถานที่ใหม่ๆ					
6	เลียนแบบสีหน้า ท่าทางและเสียง					
7	ชี้บอกความต้องการได้					
8	ให้ความร่วมมือเมื่อแต่งตัว					
9	แยกตัวเองและเงาในกระจกได้					
	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	รู้จักเชื่อมโยงคำพูดกับการกระทำ เช่น "ไม่" จะสั่นหัว "บ๊าย บาย" จะโบกมือ					
2	ชอบฟังคำซ้ำๆ เสียงสูง ๆ ต่ำๆ					
3	รู้ว่าคำต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ของวัตถุนั้นๆ เช่น ถ้าพูดว่านกจะชี้ไปที่ท้องฟ้า					
4	เริ่มพูดเป็นคำๆ ได้บ้าง เช่น พ่อ แม่					
5	เรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้น					
6	ค้นหาของที่ปิดซ่อนจากสายตาได้					

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุ 1 ปี ถึง 2 ปี
ค่าชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย x เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
1ปี ถึง1ปี 6 เดือน	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	ลุกขึ้นยืนเองได้					
2	เดินได้เอง					
3	ชันบันไดโดยมีคนจูง					
4	เริ่มวิ่งได้					
5	เล่นกลิ้งลูกบอลเบาๆ ได้					
6	ถอดเสื้อผ้าง่ายๆ เองได้ เช่น กางเกงเอวรูต ถุงเท้า					
7	ก้มลงหยิบของที่พื้นได้โดยไม่หกล้ม					
	พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคม					
1	พยายามทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองขัดใจจะโกรธ					
2	แสดงท่าทางพอใจเมื่อได้ยินเสียงเพลง เช่น โยกตัวไปตามจังหวะเพลง					
3	อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ชอบขว้างของเวลาโกรธ					
4	เข้าใจท่าทางและสีหน้าคนอื่น					
5	สนใจการกระทำของผู้ใหญ่					
6	เริ่มช่วยเหลือตนเองได้					
7	ชอบเล่นคนเดียว แต่มีผู้ใหญ่ในสายตา					
8	หวงของ					
1ปี ถึง1ปี 6 เดือน	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	รู้จักชื่อตนเอง					
2	แสดงความคิดและจินตนาการ					
3	เริ่มเปลี่ยนเสียง/ กล่าวคำพูดเกี่ยวกับการกระทำที่ทำอยู่					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
1ปี ถึง1ปี 6 เดือน	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
4	เข้าใจคำพูดง่าย ๆ ได้					
5	พูดเป็นคำๆ ได้มากขึ้น					
6	ทักทายโดยการใช้น้ำเสียงพร้อมท่าทางอย่างเหมาะสม					
7	สนใจสำรวจสิ่งรอบตัว					
8	ลองผิดลองถูกเพื่อแก้ปัญหา					
9	ขีดเขียนเส้นยุ่งๆ ได้					
1ปี6เดือน ถึง2ปี	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	เดินไปข้างหน้าหรือด้านข้าง					
2	เดินถอยหลัง					
3	กระโดดสองขาอยู่กับที่ได้					
4	เดินขึ้นบันได โดยจับราว					
5	ดึงหรือผลักสิ่งของขณะเดิน					
6	ใช้ข้อมือได้มากขึ้น เช่น หมุนมือ หมุนสิ่งของ ฯลฯ					
7	เปิดหนังสือได้ที่ละหน้า					
	พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคม					
1	กลัวความมืด กลัวเสียงดัง กลัวการถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว					
2	ใช้คำพูดแสดงอารมณ์ เช่น ไม่เอา ออกไป					
3	ต้องการความเป็นตัวของตัวเองต่อต้านคำสั่ง					
4	ใช้ช้อนตักอาหารกินเองได้ ทักเพียงเล็กน้อย					
5	ดื่มน้ำจากแก้วได้เอง					
6	ชอบมีส่วนร่วมในงานบ้าน					
7	บอกสิ่งที่ต้องการด้วยคำพูดง่ายๆ ได้					
8	รู้จักการขอ					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
1ปี6เดือน ถึง2ปี	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	พูดคำต่อกัน เช่น ไปเที่ยว กินข้าว ฯลฯ					
2	เลียนแบบคำพูดที่ผู้ใหญ่พูด					
3	ชอบฟังนิทานเรื่องสั้นๆ					
4	พยายามทำตามคำสั่ง					
5	มีความเข้าใจเรื่องเวลาจำกัดมาก รู้แต่เพียงเดี๋ยวนี้ เดี๋ยวก่อน					
6	เรียกหรือชี้ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้					
7	เริ่มจำชื่อวัตถุสิ่งของที่พบเห็นบ่อยๆ ได้					
8	ขีดเขียนเส้นต่างๆ แต่ยังไม่ชัดเจน					
9	วางของซ้อนกันได้ 3 ชั้น					

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุ 2 ปี ถึง 3 ปี
 คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย x เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
2 ปี - 3 ปี	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	กระโดดด้วยขาทั้งสองข้าง					
2	ก้าวขึ้น - ลงบันไดโดยไม่ต้องช่วย					
3	ฝึกกระดากเป็นชิ้นใหญ่					
4	ระบายสีด้วยสีเทียนแท่งใหญ่					
5	ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้ 5 ลูก					
6	จับลูกบอลที่กลิ้งมาและกลิ้งกลับไป					
7	ต้อบลูกแฉกนิ้วได้ 6 ชิ้น					
8	เล่นกับดินเหนียว/ดินน้ำมัน โดยการทุบคลึง ขยำ แผ่					
9	จับช้อนตักอาหารเองได้					
10	วิ่งได้ แต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที					
	พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคม					
1	เริ่มแต่งฟันตัวเอง					
2	ช่วยเหลือตนเองในการแต่งตัวได้ (สวมเสื้อ - กางเกง/ กระโปรงที่ไม่ติดกระดุม)					
3	ช่วยเหลือตนเองในการเข้าห้องน้ำ					
4	ตบมือเข้ากับจังหวะเพลง					
5	ทำท่าทางและเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินจังหวะเพลง					
6	เก็บของเล่นเข้าที่					
7	บอกเพศของตนได้ถูกต้อง					
8	เข้าใจการรอคอยที่เป็นไปตามลำดับ					
9	บอกความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ (เช่น หิว ง่วง ต้องการขับถ่าย)					
10	ทำตามคำสั่งง่ายๆ ได้					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน/เดือน/ปี		วัน/เดือน/ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
2 ปี - 3 ปี	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	วาดภาพใบหน้าคนที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน					
2	ร้องเพลง/ท่องคำคล้องจองตามตัวอย่าง					
3	บอกชื่อเล่นและชื่อจริงของตนเองได้					
4	บอกชื่อสิ่งของ/วัตถุโดยการดูจากรูปภาพได้					
5	ชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกได้อย่างน้อย 5 ส่วน					
6	บอกชื่อสัตว์ได้อย่างน้อย 3 ชนิด					
7	ชี้บอกขนาดใหญ่-เล็ก ได้ถูกต้อง					
8	จับคู่วัตถุที่สีเหมือนกันได้อย่างน้อย 2 สี					
9	รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 (หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง) และบอกความรู้สึกได้					
10	ตัดภาพตัดต่อชิ้นใหญ่จำนวน 3 - 5 ชิ้นได้					

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุ 3 ปี ถึง 4 ปี
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย X เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน / เดือน / ปี	วัน / เดือน / ปี	วัน / เดือน / ปี	วัน / เดือน / ปี	
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
3 ปี-4 ปี	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	เดินบนขอบกระดานทรงตัวโดยใช้แขนช่วยทรงตัวได้					
2	เดินสลับเท้าขึ้นบันไดได้					
3	เดินตามแนวที่กำหนดได้					
4	โยนลูกบอลได้					
5	รับลูกบอลได้โดยใช้มือทั้งสองข้างและลำตัวช่วย					
6	เตะลูกบอลได้					
7	จับกรรไกรตัดกระดาษให้ขาดออกจากกัน					
8	กระโดดขาเดียว					
9	เขียนรูปร่างกลมได้					
10	วาดภาพอิสระตามแนวความคิดได้					
11	รินน้ำจากภาชนะใบเล็กใส่ภาชนะใบใหญ่ได้					
12	คลึงและปั้นดินน้ำมัน/แป้งโดยเป็นก้อนกลมเล็ก ๆ หรือแบน ๆ เป็นเส้นยาวเหมือนงูได้					
	พัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจ และสังคม					
1	ปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองโดยมีผู้อื่นคอยเตือนและช่วยเหลือเป็นบางครั้ง					
2	บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้					
3	กล้าพูดกล้าแสดงออกด้วยความมั่นใจในตนเอง					
4	เข้าแถวได้อย่างมีระเบียบ					
5	เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ได้					
6	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันของเล่นของใช้ให้เพื่อน					
7	รอคอยตามลำดับก่อนหลังได้					
8	รับประทานอาหารด้วยตนเองได้					
9	บอกชื่อพี่เลี้ยงและเพื่อนได้อย่างน้อย 3 คน					
10	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้					
11	บอกชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กของตนได้					
12	ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน / เดือน / ปี		วัน / เดือน / ปี		
	/...../...../...../...../...../...../...../.....	
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
3 ปี-4 ปี	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	ร้องเพลงสั้น ๆ ได้					
2	สนทนาโต้ตอบด้วยประโยคสั้น ๆ ได้					
3	เข้าใจความหมายของคำข้างบน ข้างล่าง ข้างนอกและข้างใน					
4	นับเรียงลำดับ 1 -10 ได้					
5	รู้ค่าจำนวน 1 - 3 ได้ถูกต้อง					
6	บอกเวลากลางวัน - กลางคืนได้					
7	เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ได้อย่างน้อย 3 ภาพ					
8	สังเกตความแตกต่างของรูปทรง ☐ ☐ ☐ ได้ถูกต้อง					
9	บอกระยะใกล้ - ใกล้ ได้					
10	บอกชื่อสัตว์ - สิ่งของได้อย่างน้อย 5 ชื่อ					
11	ท่องคำคล้องจองและคำกลอนสั้น ๆ ได้					
12	บอกสิ่งที่ผิดปกติ หรือหายไปได้ 1 ส่วน					

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุ 4 ปี ถึง 5 ปี
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย X เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน / เดือน / ปี		วัน / เดือน / ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
4 ปี - 5 ปี	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	ยืนขาเดียวได้นาน 8-10 วินาที โดยไม่เสียการทรงตัว					
2	เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตรงตามแนวได้					
3	กระโดดขาเดียวอย่างต่อเนื่อง 5 ครั้งได้					
4	เตะลูกบอลไปข้างหน้าได้					
5	โยนและรับลูกบอลได้โดยไม่ใช้ลำตัวช่วย					
6	วิ่งอย่างรวดเร็วและหยุดได้โดยเสียการทรงตัวเล็กน้อย					
7	เดินสลับเท้าขึ้นลงบันไดได้					
8	เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปตามเพลงได้					
9	ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้ โดยมีรอยหยักเล็กน้อย					
10	วาดภาพรูปสี่เหลี่ยม ☐ ได้ชัดเจน					
11	ถอดเสื้อผ้าและสวมได้เอง					
12	เขียนเครื่องหมาย + ได้					
13	ต่อบล็อกได้ตามจินตนาการ					
14	วาดภาพคนที่มีส่วนประกอบ 4 ส่วนได้					
15	ร้อยวัสดุ/ลูกปัดขนาดกลางได้					
	พัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจ และสังคม					
1	ดูแลตนเองในการขับถ่ายและทำความสะอาดได้อย่างถูกต้อง					
2	บอกชื่อสถานรับเลี้ยงของตนเองได้					
3	บอกชื่อพี่เลี้ยงและเพื่อนได้อย่างน้อย 5 คน					
4	บอกชื่อพ่อแม่และบุคคลที่ใกล้ชิดได้					
5	ทำงานหรือเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ดี					
6	ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ					
7	เก็บรักษาของใช้ส่วนตัวได้					
8	เข้าแถวได้อย่างมีระเบียบ					
9	กล้าแสดงออก มีเหตุผล มั่นใจตนเอง กล้าพูด					

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน / เดือน / ปี		วัน / เดือน / ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
4 ปี - 5 ปี	พัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจ และสังคม					
10	ใช้วาจาสุภาพ และใช้คำพูดตามมารยาทไทย ถูกต้อง (เช่น สวัสดี ขอขอบคุณ ขอโทษ)					
11	ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้					
12	บอกความต้องการของตนเอง/ความรู้สึกของตนได้ (เช่น ดีใจ เสียใจ)					
13	ช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ได้					
14	เล่นได้ถูกวิธีและรู้จักการระวังอันตราย					
15	เก็บของเล่นและของใช้เข้าที่เสมอ					
	พัฒนาการด้านสติปัญญา					
1	จำแนกสีและบอกชื่อสีได้ 4 - 5 สี					
2	บอกได้ว่ากลุ่มใดมีจำนวนมาก - น้อย					
3	จัดกลุ่มสิ่งของตามสี รูปร่าง ขนาด					
4	จำแนกกลิ่นต่าง ๆ ได้ เช่น หอม เหม็นกลิ่น ดอกไม้ ฯลฯ					
5	จำแนกรสได้อย่างน้อย 3 รส เช่น หวาน เค็ม เปรี้ยว					
6	บอกและจำแนกพื้นผิวสิ่งต่าง ๆ ได้ เช่น นุ่ม แข็ง เรียบ ขรุขระ					
7	เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ 5 ภาพ					
8	นับปากเปล่า 1 - 10 ได้					
9	รู้ค่าจำนวน 1 - 5					
10	บอกความแตกต่างและเรียงลำดับขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ได้					
11	เรียงลำดับรูปทรงตามตัวอย่างได้ 5 รูป ○△ □ ○△					
12	บอกความแตกต่างของรูปภาพที่มีลักษณะ สั้น - ยาว , สูง - ต่ำได้					
13	บอกสิ่งผิดปกติที่หายไป หรือเกินขึ้นมาได้					
14	บอกลักษณะ สิ่งของโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ เช่น ร้อน เย็น แข็ง					
15	ท่องคำคล้องจอง / คำกลอน 4 - 8 วรรคได้					

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุ 5 ปี ถึง 6 ปี
 คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย X เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน / เดือน / ปี		วัน / เดือน / ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
5 ปี - 6 ปี	พัฒนาการด้านร่างกาย					
1	กระโดดสลับขาได้					
2	เดินต่อเท้าถอยหลังบนเส้นตรงหรือกระดานทรงตัวได้					
3	เดินสลับเท้าขึ้น-ลงบันไดได้อย่างคล่องแคล่ว					
4	รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นด้วยมือทั้ง 2 ข้างได้					
5	กรอกน้ำหรือเททรายใส่ขวดได้					
6	เคลื่อนไหวร่างกายได้ตามจังหวะดนตรี					
7	ติดกระดาษสี/ผูกเชือกทรงเท้าได้					
8	วิ่งไปเตะลูกบอลไปข้างหน้าได้					
9	ยืนขาเดียวได้อย่างมั่นคงนาน 15 วินาที					
10	ติดกระดาษตามแนวเส้นได้ (โดยไม่มีรอยหยัก)					
11	วิ่งอย่างรวดเร็วและหยุดได้โดยไม่เสียการทรงตัว					
12	วาดภาพมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมมีมุมชัดเจน					
13	ปั้นดินน้ำมัน / ปั้นแป้งโดได้ โดยใช้วัสดุประกอบการปั้นได้					
14	ต่อภาพตัดต่อได้ 7 - 15 ได้					
15	ร้อยลูกปัดขนาดเล็กตามแบบได้					
พัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจ และสังคม						
1	บอกสถานที่อยู่ของบ้านตนเองได้					
2	มีมารยาทในการรับประทานอาหาร					
3	รักษาความสะอาดของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย					
4	แต่งตัวได้ด้วยตนเอง					
5	ช่วยตนเองได้ตามวัยเมื่อประสบปัญหา					
6	บอกชื่อและที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็กได้					
7	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
8	เก็บและรักษาของใช้เข้าที่					
9	ทิ้งขยะได้ถูกที่					

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็ก อายุ 5 ปี ถึง 6 ปี
 คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่เมื่อทำได้ หรือใส่เครื่องหมาย X เมื่อทำไม่ได้

อายุ	ความสามารถ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน / เดือน / ปี		วัน / เดือน / ปี		
	/...../.....	/...../.....		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
10	ใช้วาจาสุภาพ และใช้คำพูดตามมารยาทไทยถูกต้อง (เช่น สวัสดี ขอขอบคุณ ขอโทษ)					
11	ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้					
12	บอกความต้องการของตัวเอง/ความรู้สึกของตัวเองได้ (เช่น ดีใจ เสียใจ)					
13	ช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ได้					
14	เล่นได้ถูกวิธีและรู้จักการระวังอันตราย					
15	เก็บของเล่นและของใช้เข้าที่เสมอ					
พัฒนาการด้านสติปัญญา						
1	จำแนกสีและบอกชื่อสีได้ 4 - 5 สี					
2	บอกได้ว่ากลุ่มใดมีจำนวนมาก - น้อย					
3	จัดกลุ่มสิ่งของตามสี รูปร่าง ขนาด					
4	จำแนกกลิ่นต่างๆ ได้เช่น กลิ่นหอม กลิ่นเหม็น กลิ่นดอกไม้ ฯลฯ					
5	จำแนกรสได้อย่างน้อย 3 รส เช่น หวาน เค็ม เปรี้ยว					
6	บอกและจำแนกพื้นผิวสิ่งต่างๆ ได้ เช่น นุ่ม แข็ง เรียบ ขรุขระ					
7	เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ 5 ภาพ					
8	นับปากเปล่า 1 - 10 ได้					
9	รู้ค่าจำนวน 1- 5					
10	บอกความแตกต่างและเรียงลำดับขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ได้					
11	เรียงลำดับรูปทรงตามตัวอย่างได้ 5 รูป 					
12	บอกความแตกต่างของรูปภาพที่มีลักษณะ สั้น - ยาว , สูง - ต่ำได้					
13	บอกสิ่งผิดปกติที่หายไป หรือเกิดขึ้นมาได้					
14	บอกลักษณะ สิ่งของดัดใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ เช่น ร้อน เย็น แข็ง					
15	ท่องคำคล้องจอง / คำกลอน 4 - 8 บรรทัดได้					

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (อายุระหว่าง 7-18 ปี)

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นด้วยเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อคำถาม
 กรุณาตอบทุกข้อให้ใกล้เคียงความเป็นจริง กับพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา
 ชื่อเด็ก (ต.ช./ต.ญ./นาย/น.ส.)..... อายุ ปี เพศ.....

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ส่วนของผู้เยาว์
พฤติกรรมด้านอารมณ์				
1. เด็กใส่ใจกับความรู้สึกผู้อื่น				
2. เด็กอยู่ไม่สุข เคลื่อนไหวมาก ไม่สามารถอยู่นิ่งได้นาน				
3. เด็กบ่นปวดศีรษะ ปวดท้องหรือคลื่นไส้บ่อย ๆ				
4. เด็กเต็มใจแบ่งปัน (ขนม/ของเล่น/อุปกรณ์เครื่องใช้ ฯลฯ) กับเด็กอื่นๆ				
5. เด็กอารมณ์ร้อน แผลงฤทธิ์บ่อย				
รวม				
พฤติกรรมด้านความประพฤติ				
6. เด็กค่อนข้างอยู่โดดเดี่ยว มักเล่นตามลำพัง				
7. เด็กโดยปกติแล้วเชื่อฟัง ทำตามผู้ใหญ่บอก				
8. เด็กมีความกังวลหลายเรื่อง ดูหมิ่นกังวลบ่อย				
9. เด็กช่วยเหลือถ้ามีใครบาดเจ็บ ไม่สบายใจหรือเจ็บป่วย				
10. เด็กขี้กุก หรือตื่นไปมาตลอดเวลา				
รวม				
พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น				
11. เด็กมีเพื่อนสนิทย่าน้อยหนึ่งคน				
12. เด็กมีเรื่องต่อสู้ หรือรังแกเด็กอื่นบ่อยๆ				
13. เด็กไม่มีความสุข เศร้า หรือร้องไห้บ่อยๆ				
14. โดยทั่วไปเด็กเป็นที่ชอบพอของคนอื่น				
15. เด็กวอกแวกง่าย ไม่มีสมาธิ				
รวม				
พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน				
16. เด็กวิตกกังวลหรือติดแง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ใหม่ เสียความมั่นใจง่าย				
17. เด็กของท่านใจดีกับเด็กที่อายุน้อยกว่า				
18. เด็กพูดหรือขี้โกงบ่อยๆ				
19. เด็กของท่านมักถูกเด็กคนอื่นแกล้งหรือรังแก				
20. เด็กมักอาสาช่วยเหลือผู้อื่น				
รวม				

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ส่วนของเจ้าหน้าที่
พฤติกรรมด้านสัมพันธภาพทางสังคม				
21. เด็กของท่านรู้จักคิดก่อนทำ				
22. เด็กมีนิสัยขโมยของที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือที่อื่นๆ				
23. เด็กของท่านเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเข้ากับเด็กอื่น				
24. เด็กมีความกลัวหลายเรื่อง หวาดกลัวง่าย				
25. เด็กมีสมาธิในการติดตามทำงานจนเสร็จ				
			รวม	
รวม 5 ด้าน				

ข้อคิดเห็นและข้อสังเกตอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....

วันที่กรอกข้อมูล.....

ความสัมพันธ์กับเด็ก.....

****ขอขอบพระคุณท่านในความร่วมมือนะ****

* หมายเหตุ แบบประเมินนี้อ้างอิงจากแบบ SDQ โดยกรมสุขภาพจิต

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

โทร. ๐-๒๓๐๖-๘๘๓๒, ๐-๒๓๐๖-๘๖๑๗

อีเมล : incountry.adoption@gmail.com

www.dcy.go.th, www.dcy.go.th/adoption.html

จัดพิมพ์โดย โรงพิมพ์ตำรวจ

ถ.เศรษฐศิริ ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๘-๒๘๑๑-๓ โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๔๖๕๘